UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

28 päivänä huhtikuuta 2010 *

Asiassa T-452/05,

Belgian Sewing Thread (BST) NV, kotipaikka Deerlijk (Belgia), edustajinaan asianajajat H. Gilliams ja J. Bocken,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään A. Bouquet ja K. Mojzesowicz,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

jossa kantaja vaatii unionin yleistä tuomioistuinta yhtäältä kumoamaan [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/38.337 – PO/Lanka) 14.9.2005 tehdyn komission päätöksen K(2005) 3452, sellaisena kuin se on muutettuna 13.10.2005 tehdyllä komission päätöksellä K(2005) 3765, ja toissijaisesti alentamaan mainitulla päätöksellä kantajalle määrättyä sakkoa, ja toisaalta velvoittamaan komission korvaamaan kantajalle aiheutetun vahingon Euroopan yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit M. Prek (esittelevä tuomari) ja V. M. Ciucă,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Plingers,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.12.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

1. *Oikeudenkäynnin kohde*

1 Euroopan yhteisöjen komissio totesi [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/38.337 – PO/Lanka) 14.9.2005 tehdyssä päätöksessään K(2005) 3452 (jäljempänä riidanalainen päätös), sellaisena kuin se on muutettuna 13.10.2005 tehdyllä komission päätöksellä K(2005) 3765, jonka tiivistelmä julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 26.1.2008 (EUVL C 21, s. 10), että kantaja Belgian Sewing Thread (BST) NV oli osallistunut sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen kokonaisuuteen muiden kuin autoteollisuuden alalla toimivien asiakkaiden käyttöön tarkoitetun teollisuuslangan markkinoilla Benelux-maissa, Tanskassa, Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa (jäljempänä Pohjoismaat) kesäkuusta 1991 syyskuuhun 2001 asti.

2 Komissio määräsi kantajalle 0,979 miljoonan euron sakon sen osallistumisesta muiden kuin autoteollisuuden alalla toimivien asiakkaiden käyttöön tarkoitetun teollisuuslangan markkinoiden kartelliin Benelux-maissa ja Pohjoismaissa.

2. *Hallinnollinen menettely*

3 Komissio teki 7. ja 8.11.2001 tarkastuksia useiden langan valmistajien tiloissa neuvoston asetuksen N:o 17, [EY 81] ja [EY 82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus (EYVL 1962, 13, s. 204), 14 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Nämä tarkastukset tehtiin The English Needle & Tackle Co. Ltd:n elokuussa 2000 toimittamien tietojen johdosta.

4 Coats Viyella plc (jäljempänä Coats) jätti 26.11.2001 sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 1996, C 207, s. 4; jäljempänä yhteistyötiedonanto) nojalla lievennystä koskevan hakemuksen, johon oli liitetty asiakirjoja, joilla oli tarkoitus näyttää toteen seuraavien kartellien olemassaolo: ensiksi kartelli muiden kuin autoteollisuuden alalla toimivien asiakkaiden käyttöön tarkoitetun teollisuuslangan markkinoilla ETA:ssa, toiseksi kartelli teollisuusasiakkaiden käyttöön tarkoitetun langan markkinoilla Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja kolmanneksi kartelli muiden kuin autoteollisuuden alalla toimivien asiakkaiden käyttöön tarkoitetun teollisuuslangan markkinoilla Benelux-maissa ja Pohjoismaissa.

5 Komissio lähetti maalis- ja elokuussa 2003 kyseisille yrityksille tietojensaantipyyntöjä tarkastuksissa löydettyjen asiakirjojen ja Coatsin toimittamien asiakirjojen perusteella asetuksen N:o 17 11 artiklan mukaisesti.

6 Komissio laati 15.3.2004 väitetiedoksiannon, jonka se osoitti useille yrityksille, koska ne olivat osallistuneet yhteen tai useampaan edellä 4 kohdassa luetelluista kartelleista, muun muassa kartelliin teollisuuslankamarkkinoilla Benelux-maissa ja Pohjoismaissa. Kaikilla yrityksillä oli mahdollisuus saada tietoja komission tutkinta-asiakirjoista, jotka lähetettiin niille 7.4.2004 CD-ROM-kopioina.

7 Kaikki väitetiedoksiannon vastaanottajina olleet yritykset toimittivat kirjallisia huomautuksia.

8 Kuulemistilaisuus pidettiin 19. ja 20.7.2004.

9 Asianosaisille myönnettiin 24.9.2004 mahdollisuus tutustua väitetiedoksiantoon annettujen vastausten ja asianosaisten suullisessa käsittelyssä esittämien huomautusten sellaiseen versioon, johon ei sisältynyt luottamuksellisia tietoja, ja niille asetettiin määräaika muiden huomautusten esittämiseksi.

10 Komissio teki 14.9.2005 riidanalaisen päätöksen.

3. *Riidanalainen päätös*

Relevanttien markkinoiden määritteleminen

11 Autoteollisuuden alalla toimivien asiakkaiden käyttöön tarkoitettu teollisuuslanka erotetaan riidanalaisessa päätöksessä muiden kuin autoteollisuuden alalla toimivien asiakkaiden käyttöön tarkoitetusta teollisuuslangasta. Tässä samassa riidanalaisessa päätöksessä komissio toteaa, että ne tuotemarkkinat, joiden osalta kantajan syyksi väitettyä rikkomista oli tutkittu, ovat teollisuuslankamarkkinat.

12 Ne relevantit maantieteelliset markkinat, joilla kantajan väitetään syyllistyneen rikkomiseen, ovat Benelux-maiden ja Pohjoismaiden markkinat.

Relevanttien markkinoiden koko ja rakenne

13 Komissio täsmentää riidanalaisessa päätöksessä, että teollisuuslankaan liittyvä liikevaihto Benelux-maissa ja Pohjoismaissa oli noin 50 miljoonaa euroa vuonna 2000 ja noin 40 miljoonaa euroa vuonna 2004.

14 Komissio toteaa myös, että 90-luvun lopussa teollisuuslangan tärkeimmät toimittajat Benelux-maissa ja Pohjoismaissa olivat muun muassa Gütermann AG (jäljempänä Gütermann), Zwicky & Co. AG (jäljempänä Zwicky), Amann und Söhne GmbH & Co. KG (jäljempänä Amann), Barbour Threads Ltd (jäljempänä Barbour), ennen kuin Coats osti sen, ja Coats.

Kilpailusääntöjä rikkovan toiminnan kuvaus

15 Komissio katsoo riidanalaisessa päätöksessä, että kantajan syyksi väitetty rikkominen teollisuuslangan markkinoilla Benelux-maissa ja Pohjoismaissa tapahtui vuosina 1990–2001.

16 Komission mukaan kyseiset yritykset tapasivat toisensa vähintään yhden kerran vuodessa, ja nämä kokoukset järjestettiin kahdessa osassa, joista toinen oli omistettu Benelux-maiden ja toinen Pohjoismaiden markkinoille, ja niiden pääasiallisena tarkoituksena oli pysyttää hinnat korkealla tasolla näillä molemmilla markkinoilla.

17 Komission mukaan osapuolet olivat vaihtaneet hinnastoja ja tietoja alennuksista, hinnastohintojen korottamisesta, alennusten pienentämisestä ja tiettyihin asiakkaisiin sovellettavien erityishintojen korottamisesta. Samoin oli tehty sopimuksia tulevista hinnastoista, enimmäisalennuksista, alennusten pienentämisestä ja tiettyihin

asiakkaisiin sovellettavien erityishintojen korottamisesta sekä sopimuksia, joiden päämääränä oli välttää hintakilpailu vakiintuneen toimittajan hyväksi ja jakaa asiakkaat (riidanalaisen päätöksen 99–125 perustelukappale).

Riidanalaisen päätöksen päätösosa

18 Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdassa, että kahdeksan yritystä, joiden joukossa myös kantaja, olivat rikkoneet EY 81 artiklaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohtaa osallistumalla sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen kokonaisuuteen teollisuuslangan markkinoilla Benelux-maissa ja Pohjoismaissa, ja että kantaja oli menetellyt näin kesäkuun 1991 ja syyskuun 2001 välisen ajanjakson aikana.

19 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään sakot kartellista teollisuuslankamarkkinoilla Benelux-maissa ja Pohjoismaissa muun muassa seuraaville yrityksille:

– Coats: 15,05 miljoonaa euroa

– Amann: 13,09 miljoonaa euroa

– kantaja: 0,979 miljoonaa euroa

– Gütermann: 4,021 miljoonaa euroa

– Zwicky: 0,174 miljoonaa euroa.

20 Komissio määräsi riidanalaisen päätöksen 3 artiklassa, että kyseisten yritysten oli välittömästi lopetettava komission toteamat rikkomiset, jolleivät ne olleet jo niin tehneet. Se myös velvoitti ne pidättymään ryhtymästä uudelleen riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa mainittuihin toimiin ja kaikkiin niitä vaikutuksiltaan vastaaviin toimiin tai käytäntöihin.

4. *Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset*

21 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 27.12.2005 jätetyllä kannekirjelmällä.

22 Koska unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin, esittelevä tuomari siirrettiin viidenteen jaostoon, jonka käsiteltäväksi tämä asia näin ollen saatettiin.

23 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan sitä koskevilta osiltaan

– kumoaa riidanalaisen päätöksen 2 kohdan siltä osin kuin komissio on siinä määrännyt kantajalle 0,979 miljoonan euron sakon tai, toissijaisesti, alentaa huomattavasti tämän sakon määrää

– velvoittaa komission korvaamaan sille aiheutetun vahingon, jonka määrä ilmenee kannekirjelmästä

– määrää asiantuntijan vahingon sen osan määrittämiseksi, jonka määrää ei vielä voida yksilöidä

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

24 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kumoamiskanteen

– hylkää vahingonkorvausvaatimuksen perusteettomana

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

25 Nyt käsiteltävässä kanteessa vaaditaan yhtäältä riidanalaisen päätöksen osittaista kumoamista tai, toissijaisesti, sakon määrän alentamista, ja toisaalta vahingonkorvausta.

1. *Vaatimus, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 1 artikla on kumottava kantajaa koskevilta osiltaan*

Alustavat toteamukset

26 Aluksi on syytä huomauttaa, että kantaja väittää riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kumoamista koskevassa ensimmäisessä kanneperusteessaan, ettei rikkomisen, jota se ei kiistä, muodostavia tekoja voida pitää sellaisena ”erittäin vakavana” rikkomisena, josta sitä riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa moititaan. Se väittää tältä osin, että sen myöntämä rikkomus on erotettava muiden yritysten tekemistä rikkomuksista. Se väittää näin pääasiallisesti, ettei sen tekemää rikkomusta voida pitää riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa mainittuna yhtenä kokonaisuutena pidettävänä jatkettuna rikkomisena Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoilla. Näin ollen on syytä katsoa, että kantaja kiistää näillä lausumillaan sen rikkomuksen, josta sitä moititaan.

27 Suuri osa kantajan tässä samassa kanneperusteessa kehittelemistä perusteluista liittyy kuitenkin siihen komission arviointiin, joka koskee rikkomuksen vakavuutta ja sen mukaan tapahtunutta sakon määrän vahvistamista sitä yrityskohtaista asemaa silmällä pitäen, joka kantajalla oli tässä rikkomisessa. Nämä perustelut eivät siis koske itse rikkomisen olemassaoloa, vaan niillä pyritään kiistämään sakko ja sen määrä. Nämä perustelut tutkitaan tämän vuoksi kumoamiseen tai sakon alentamiseen liittyvien perusteiden yhteydessä.

Asianosaisten lausumat

28 Vaikka kantaja ei riitautakaan 15.3.2004 päivätyssä väitetiedoksiannossa mainittujen tosiseikkojen paikkansapitävyyttä, se kiistää sen, että ne tosiseikat, joista sitä moititaan, voitaisiin rinnastaa niiden yritysten rikkomukseen, jotka suunnittelivat ja järjestivät kyseisen rikkomisen. Se väittää tältä osin, että muut yritykset suunnittelivat ja järjestivät kartellin ja ettei se ollut osallistunut näihin toimintoihin.

29 Komissio vaatii, että tämä peruste hylätään.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

30 On tutkittava kantajan perustelu, jossa se väittää pääasiallisesti, että tekoja, joista sitä moititaan, ei voitu pitää riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa mainittuna yhtenä kokonaisuutena pidettävänä jatkettuna kilpailusääntöjen rikkomisena Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoilla, ja että niitä olisi siis pitänyt arvioida erikseen ja erityisesti.

31 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että kun otetaan huomioon kilpailusääntöjen rikkomisten luonne sekä niihin liittyvien seuraamusten luonne ja ankaruus, näihin rikkomisiin liittyvä vastuu on yrityskohtaista. EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat perustuvat väistämättä useiden sellaisten yritysten myötävaikutukseen, jotka ovat kaikki mukana rikkomisessa mutta joiden osallistumisella voi olla eri ilmenemismuotoja, etenkin kyseisten markkinoiden erityispiirteiden ja kunkin yrityksen markkina-aseman, tavoiteltujen päämäärien sekä valittujen tai suunniteltujen täytäntöönpanotoimien perusteella. Kuitenkaan pelkästään se, että kukin yritys osallistuu kilpailusääntöjen rikkomiseen sille ominaisella tavalla, ei riitä sulkemaan pois sen vastuuta rikkomisesta kokonaisuudessaan eikä myöskään käyttäytymisestä, jonka ovat todellisuudessa toteuttaneet muut rikkomiseen osallistuneet

yritykset mutta jolla on sama kilpailua rajoittava tarkoitus tai vaikutus (asia C-49/92 P, komissio v. Anic Partecipazioni, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4125, 78–80 kohta).

32 Yrityksen voidaan näin ollen katsoa olevan vastuussa kokonaisvaltaisesta yhteistoimintajärjestelystä, vaikka on näytetty toteen, että se on välittömästi osallistunut vain yhteen tai useampaan yhteistoimintajärjestelyn osatekijöistä, jos yhtäältä se tiesi tai sen olisi väistämättä pitänyt tietää, että salainen yhteistyö, johon se osallistui erityisesti useiden vuosien ajan säännöllisesti järjestettyjen kokousten kautta, kuului kokonaissuunnitelmaan, jonka tarkoituksena oli vääristää normaalia kilpailua, ja jos toisaalta tämä kokonaissuunnitelma kattoi kaikki osatekijät, joista yhteistoimintajärjestely muodostui (asia T-48/00, Corus UK v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2325, 176 kohta). Myöskään se, että eri yrityksillä oli erilainen rooli yhteiseen tavoitteeseen pyrittäessä, ei poista sitä, että kilpailunvastainen tavoite ja näin ollen rikkominen oli sama, edellyttäen, että kukin yritys on omalla tasollaan myötävaikuttanut yhteisen tavoitteen toteutumiseen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, Cimenteries CBR ym. v. komissio, tuomio 15.3.2000, Kok., s. II-491, 4123 kohta).

33 Koska todetut sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat olivat niiden samanlaisen tarkoituksen perusteella osa säännöllisesti järjestettyjen kokousten sekä hintatavoitteiden ja kiintiöiden vahvistamista koskevia järjestelmiä ja koska nämä järjestelmät olivat puolestaan osa niitä toimenpiteitä, joita kyseiset yritykset toteuttivat pyrkiessään yhteen ainoaan taloudelliseen päämäärään eli hintakehityksen vääristämiseen, olisi keinotekoista jakaa tämä jatkuva käyttäytyminen, jolla oli yksi ainoa päämäärä, pitämällä sitä useina erillisinä kilpailusääntöjen rikkomisina, kun kyseessä sitä vastoin oli sekä sopimuksina että yhdenmukaistettuina menettelytapoina asteittain ilmennyt yhtenä kokonaisuutena pidettävä kilpailusääntöjen rikkominen. Yritys, joka on osallistunut tällaiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen omalla käyttäytymisellään, joka kuuluu EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun sellaisen sopimuksen tai yhdenmukaistetun menettelytavan, jolla on kilpailua rajoittava tarkoitus, käsitteeseen ja jolla on tarkoitus myötävaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomisen toteutumiseen kokonaisuudessaan, on vastuussa myös muiden yritysten käyttäytymisestä saman rikkomisen osalta koko siltä ajalta, jolloin se osallistui kyseiseen rikkomiseen. Tästä on

kyse silloin, kun kyseisen yrityksen näytetään tienneen muiden osallistujien kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä käyttäytymisestä tai voineen kohtuudella ennakoida sen ja olleen valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin. Tällainen päätelmä ei ole vastoin periaatetta, jonka mukaan vastuu tällaisesta kilpailusääntöjen rikkomisesta on yrityskohtaista. Päätelmä vastaa jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä yleisesti hyväksyttyä käsitettä usean tekijän tekemästä lainvastaisesta teosta seuraavasta vastuusta, joka määräytyy sen perusteella, kuinka tekijät ovat osallistuneet tekoon kokonaisuudessaan, minkä ei katsota näissä oikeusjärjestyksissä olevan ristiriidassa vastuun yrityskohtaisuuden kanssa (ks. vastaavasti edellä 31 kohdassa mainittu asia komissio v. Anic Partecipazioni, tuomion 82–84 kohta).

34 On siis päätettävä, kuuluvatko ne teot, joista kantajaa moititaan, kokonaissuunnitelmaan, jonka tarkoituksena oli vääristää normaalia kilpailua Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoilla, ja ovatko ne siis hyvinkin sellaista yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkettua rikkomista, jonka näillä markkinoilla oleva kartelli muodostaa.

35 Kantaja ei tältä osin kiistä osallistuneensa kokouksiin, jotka koskivat Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoita. Se ei kiistä myöskään sitä, että näissä kokouksissa osallistujat olivat vaihtaneet hinnastoja ja tietoja alennuksista, hinnastohintojen korottamisesta, alennusten pienentämisestä ja tiettyihin asiakkaisiin sovellettavien erityishintojen korottamisesta, että ne olivat tehneet sopimuksia tulevista hinnastoista, enimmäisalennuksista, alennusten pienentämisestä ja tiettyihin asiakkaisiin sovellettavien erityishintojen korottamisesta, joiden päämääränä oli välttää hintakilpailu vakiintuneen toimittajan hyväksi ja jakaa asiakkaat, ja että ne ottivat yhteyksiä, joilla pyrittiin rohkaisemaan näihin kokouksiin osallistumattomia toimittajia näin tekemään.

36 Lisäksi kantaja myöntää osallistuneensa näihin kokouksiin tietoisena siitä, että niiden järjestäjät aikoivat saada sen osallistumaan kilpailua rajoittaviin sopimuksiin. Se jopa ilmoittaa odottaneensa, että komissio toteaisi sen rikkoneen kilpailusääntöjä.

37 Oikeuskäytännön mukaan riittää, että komissio näyttää toteen, että kyseinen yritys on osallistunut kokouksiin, joiden kuluessa on tehty kilpailua rajoittavia sopimuksia, ja ettei se ole niitä selvästi vastustanut, todistaakseen riittävällä tavalla kyseisen yrityksen osallistuneen kartelliin. Kun tällaisiin kokouksiin osallistuminen on toteennäytetty, tämän yrityksen on esitettävä seikkoja, jotka osoittavat, ettei sen osallistumisella kyseisiin kokouksiin ollut kilpailua rajoittavaa tarkoitusta, osoittamalla ilmoittaneensa kilpailijoilleen, että sillä oli näihin kokouksiin osallistuessaan eri tarkoitus kuin kilpailijoilla (ks. vastaavasti asia C-199/92 P, Hüls v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4287, 155 kohta ja edellä 31 kohdassa mainittu asia komissio v. Anic Partecipazioni, tuomion 96 kohta). Tämän periaatteen taustalla oleva syy on se, että yritys, joka on osallistunut mainittuihin kokouksiin sanoutumatta julkisesti irti niiden sisällöstä, on antanut muille osallistujille aiheen ajatella, että se hyväksyy näiden kokousten lopputuloksen ja että se tulisi noudattamaan sitä. Tämä pätee myös silloin, kun yritys osallistuu yhtenä kokonaisuutena pidettävän sopimuksen toimeenpanoon. Voidakseen todistaa yrityksen osallistuneen tällaiseen sopimukseen komission on näytettävä toteen, että kyseinen yritys aikoi omalla käyttäytymisellään myötävaikuttaa kaikkien osallistujien yhteisten päämäärien saavuttamiseen ja että yritys tiesi muiden samaan päämäärään pyrkivien yritysten suunnittelemasta tai toteuttamasta konkreettisesta käyttäytymisestä tai että se saattoi kohtuudella ennakoida sen ja oli valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin (edellä 31 kohdassa mainittu asia komissio v. Anic Partecipazioni, tuomion 87 kohta).

38 Kantaja ei ole osoittanut ilmoittaneensa kilpailijoilleen, että sillä oli näihin kokouksiin osallistuessaan eri tarkoitus kuin kilpailijoilla.

39 Edellä lausutusta seuraa, että komissio on perustellusti katsonut, että kantaja oli syyllistynyt riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuun yhtenä kokonaisuutena pidettävään rikkomiseen Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoilla.

40 Näin ollen kanneperuste, jossa kantaja kiistää syyllistyneensä riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuun rikkomiseen, on hylättävä.

2. *Vaatimus, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 2 artikla on kumottava kantajaa koskevilta osiltaan tai, toissijaisesti, sakon määrää on alennettava*

41 Kantaja vetoaa pääasiallisesti neljään perusteeseen kiistäessään sakon ja sen määrän. Ensimmäisen perusteen mukaan kyseistä rikkomista on virheellisesti pidetty ”erittäin vakavana”. Toinen peruste, joka sisältää neljä väitettä, liittyy siihen, että sakon perusmäärän laskentapohja on vahvistettu väärin ja että kantaja on virheellisesti luokiteltu toiseen ryhmään siitä syystä, ettei relevanttien markkinoiden kokoa, todellista taloudellista kilpailunvaarantamiskykyä, kantajan tilannetta suhteessa muihin yrityksiin eikä kantajan heikkoa taloudellista tilannetta ollut otettu huomioon. Kolmannen perusteen mukaan lieventäviä olosuhteita on arvioitu virheellisesti. Neljäs peruste perustuu yhteistyön virheelliseen arviointiin.

Peruste, jonka mukaan rikkomista on virheellisesti pidetty ”erittäin vakavana”

Asianosaisten lausumat

42 Kantaja väittää, että komissio on virheellisesti pitänyt rikkomista ”erittäin vakavana”. Se moittii komissiota siitä, että se oli katsonut, ettei sen pitänyt ottaa huomioon yksinomaan kantajan yrityskohtaiseen asemaan liittyviä erityisiä olosuhteista. Komissio ei siis ollut ottanut huomioon sen erityislaatuista asemaa kyseisessä rikkomisessa eikä niitä konkreettisia olosuhteita, joissa se oli osallistunut Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoita koskeviin kokouksiin. Kantaja väittää tässä suhteessa, ettei sillä ollut minkäänlaista asemaa kyseisen rikkomisen suunnittelussa ja järjestämisessä, ettei sen tavoitteena kyseisiin kokouksiin osallistuessaan ollut tehdä kilpailua rajoittavia sopimuksia ja ettei se koskaan pannut näissä kokouksissa tehtyjä sopimuksia täytäntöön.

43 Komissio vaatii tämän kanneperusteen hylkäämistä perusteettomana.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

44 Aivan aluksi – ja kuten rikkomisen kiistämiseen liittyvää perustetta käsiteltäessä ja etenkin edellä 39 kohdassa on todettu – komissio on perustellusti katsonut, että kantaja oli syyllistynyt riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuun yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun rikkomiseen Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoilla.

45 Tämän jälkeen todetaan, että Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoilla tapahtunut yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkettu rikkominen on tapahtunut olennaisesti siten, että kyseiset yritykset vaihtoivat arkaluonteisia tietoja hinnastoista ja/tai yksittäisiltä asiakkailta veloitetuista hinnoista, sopivat hinnankorotuksista ja/tai tavoitehinnoista, välttivät hintakilpailua vakiintuneen toimittajan eduksi ja jakoivat asiakkaat (riidanalaisen päätöksen 99–125 ja 345 perustelukappale). Tällaiset käytännöt ovat asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja [HT] 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuissa suuntaviivoissa (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä suuntaviivat) tarkoitetun ”hintakartellin” tyyppisiä horisontaalisia rajoituksia, ja ne ovat näin luonteeltaan ”erittäin vakavia” rikkomisia. Komissio ei siis ole tehnyt virhettä pitäessään tällaista rikkomista ”erittäin vakavana”.

46 Ne perustelut, jotka kantaja esittää kiistäessään sen syyksi moitittujen tekojen vakavuuden, koskevat sen yrityskohtaista asemaa kyseisessä rikkomisessa, eikä niillä voida saattaa kyseenalaiseksi sitä, että viimeksi mainittua on pidetty ”erittäin vakavana”. Tällaisissa perusteluissa nimittäin sekoitetaan rikkomisen vakavuuden arviointi, jonka avulla sakon yleinen lähtötaso määritetään, arviointiin, joka koskee sitä, miten vakavasti kukin asianomainen yritys on osallistunut rikkomiseen, sillä tämä viimeksi mainittu kysymys on tutkittava raskauttavia tai lieventäviä olosuhteita mahdollisesti sovellettaessa.

47 Samoin on hylättävä kantajan perustelu, jonka mukaan sakon perusmäärän yleisen laskentapohjan, joka vahvistetaan rikkomisen yleisen vakavuuden mukaan, on oltava sidoksissa siihen, onko kantaja yrityskohtaisesti osallistunut rikkomiseen.

48 On nimittäin niin, että sakon perusmäärän laskentapohja vahvistetaan rikkomisen mukaan, kun taas kyseisen rikkomisen vakavuus määritetään useiden muiden tekijöiden perusteella, joiden osalta komissiolla on harkintavaltaa (asia C-308/04 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 29.6.2006, Kok., s. I-5977, 71 kohta). Lisäksi suuntaviivoista ilmenee, että rikkomisen vakavuuden arvioinnissa on kaksi vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa rikkomisen vakavuutta arvioidaan ainoastaan rikkomista itseään koskevien seikkojen, kuten sen luonteen ja markkinoihin kohdistuneiden vaikutusten perusteella, ja toisessa vaiheessa suhteellista vakavuutta arvioitaessa otetaan huomioon asianomaista yritystä koskevat olosuhteet, joten komissio ottaa huomioon mahdollisten raskauttavien olosuhteiden lisäksi tarvittaessa myös lieventävät olosuhteet. Tämä menettely mahdollistaa sen, että rikkomisen vakavuutta arvioitaessa kunkin yrityksen erilainen asema ja kunkin yrityksen suhtautuminen komissioon menettelyn aikana voidaan ottaa huomioon etenkin niissä tapauksissa, joissa rikkomiseen on osallistunut useita yrityksiä (yhdistetyt asiat T-202/98, T-204/98 ja T-207/98, Tate & Lyle ym. v. komissio, tuomio 12.7.2001, Kok., s. II-2035, 109 kohta). Kantajan mahdollinen vähäpätöinen yrityskohtainen asema ei voi saattaa kyseenalaiseksi sitä, että yhtenä kokonaisuutena pidettävää rikkomista pidetään ”erittäin vakavana”.

49 Kantajan perustelu, jonka mukaan sen osallistui kokouksiin yrityksen myyntiin liittyvistä syistä ja ettei se siis mitenkään aikonut tehdä niissä kilpailua rajoittavia sopimuksia, ei voi sekään menestyä. Kilpailua rajoittavassa tarkoituksessa pidettyihin kokouksiin osallistumista ei näet voida mitenkään perustella mahdollisella myynnillä. Lisäksi on syytä hylätä kantajan perustelu, jonka mukaan sen osallistuminen kokouksiin oli ollut seurausta myös muiden kyseisten yritysten harjoittamasta voimakkaasta painostuksesta. Tällaisen väitetyn painostuksen olemassaolo ei muuta miksikään sen rikkomisen vakavuutta, johon kantaja osallistui. Missään tapauksessa vaikka kantajaa olisikin painostettu, se ei voi vedota tähän seikkaan, koska se olisi voinut ilmoittaa tällaisesta painostuksesta toimivaltaisille viranomaisille ja tehdä komissiolle kantelun asetuksen N:o 17 3 artiklan mukaisesti sen sijaan, että se osallistui kysymyksessä oleviin toimintoihin (ks. vastaavasti asia T-62/02, Union Pigments v. komissio, tuomio 29.11.2005, Kok., s. II-5057, 63 kohta).

50 Peruste, jonka mukaan rikkomista on virheellisesti pidetty ”erittäin vakavana”, on näin ollen hylättävä.

Peruste, jonka mukaan sakon perusmäärän laskentapohja ja sakon määrä on vahvistettu väärin ja jonka mukaan kantaja on virheellisesti luokiteltu toiseen ryhmään

Asianosaisten lausumat

51 Perusteen, jonka mukaan sakon perusmäärän laskentapohja ja sakon määrä on vahvistettu väärin ja jonka mukaan kantaja on virheellisesti luokiteltu toiseen ryhmään, tueksi on esitetty neljä väitettä. Niiden mukaan relevanttien markkinoiden pieni koko on sivuutettu, kantajan todellista taloudellista kykyä kilpailun vaarantamiseen on arvioitu väärin, sakon perusmäärän laskentapohja on suhteeton verrattaessa sitä toisiin yrityksiin sovellettuun laskentapohjaan ja kantajan tappiollista taloudellista tilannetta ei ole otettu huomioon.

52 Kantaja moittii komissiota ensinnäkin siitä, ettei se ottanut huomioon kyseisten markkinoiden pientä kokoa ja että se tästä syystä vahvisti sakon perusmäärän laskentapohjan tähän kokoon nähden liian korkeaksi. Sen mukaan komissio on ottanut huomioon autoteollisuudessa käytettävän langan markkinoiden pienen koon ETA-alueella vahvistamalla sakkojen laskennassa sovellettavan laskentapohjan 5 miljoonaksi euroksi vuonna 1999 20 miljoonan euron arvoisiksi arvioiduilla markkinoilla. Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoilla komissio oli vahvistanut sakkojen laskennassa sovellettavan laskentapohjan 14 miljoonaksi euroksi vuonna 2004 40 miljoonan euron arvoisiksi arvioiduilla markkinoilla.

53 Kantaja väittää myös, että komissio oli virheellisesti arvioinut Benelux-maiden ja Pohjoismaiden teollisuuslankamarkkinoiden arvoksi 40 miljoonaa euroa vuonna 2004, sillä se ei ollut ottanut huomioon, että suurimman osan ETA-alueella myydystä teollisuuslangasta ostivat toimijat, jotka veivät ne ETA:n ulkopuolelle sijoittautuneille yrityksille. Se toteaa, että lopputuotteiden viennin liikevaihto olisi pitänyt vähentää 40 iljoonan euron liikevaihdosta ja että kyseisten markkinoiden arvo olisi näin pitänyt

arvioida alle 20 miljoonaksi euroksi. Kantaja päättelee, että jättäessään ottamatta huomioon näiden markkinoiden pientä kokoa sakon laskentapohjaa vahvistaessaan komissio oli loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta. Se katsoo lisäksi, että päätös on tältä osin riittämättömästi perusteltu.

54 Toiseksi kantaja moittii komissiota siitä, että se oli arvioinut virheellisesti sen tosiasiallisen kyvyn aiheuttaa merkittävää vahinkoa toisille toimijoille, erityisesti kuluttajille. Sen mukaan komission piti ottaa huomioon sen markkinaosuus ja ”sen kyseisistä tavaroista saama kokonaisliikevaihto”.

55 Kantaja väittää ensinnäkin komission todenneen väärin, että kyseisten yritysten tosiasiallinen taloudellinen kyky aiheuttaa haittaa kilpailulle voitiin arvioida kyseisillä markkinoilla tehtyjen toimitusten perusteella. Sen mukaan komissio ei ole esittänyt näyttöä sen väitteensä tueksi, jonka mukaan kantajalla olisi relevanteilla markkinoilla markkinavoima, joka vastaa sen Benelux-maissa ja Pohjoismaissa saamaa liikevaihtoa. Se väittää, ettei kyseisten yritysten vaikutusta kilpailuun voida asianmukaisesti arvioida ottamatta huomioon neljää näille markkinoille ominaista tekijää. Ensinnäkin suurin osa Benelux-maissa ja Pohjoismaissa myydyistä langoista on suunnattu suoraan vientiin. Teollisuuslangat ovat intensiivisen kaupan kohteena. Lisäksi lankakaupalle ei ole minkäänlaista teknistä tai lainsäädännöstä johtuvaa estettä. Lopuksi lankoja on helppo varastoida ja kuljettaa. Komissio oli muuten myöntänyt näiden tekijöiden olemassaolon, mutta se ei ollut kuitenkaan tehnyt niistä päätelmiä arvioidessaan kantajan tosiasiallista taloudellista kykyä aiheuttaa vahinkoa kilpailulle. Toiseksi kantaja katsoo, ettei komissio ole ottanut huomioon kyseisten yritysten markkinaosuutta. Kolmanneksi kantaja väittää, ettei komissio ollut ottanut huomioon myöskään sitä, ettei kantaja ollut ”vertikaalisesti integroitunut” ja ettei sillä siis ollut tuotantokapasiteettia ETA:n ulkopuolella. Neljänneksi kantaja viittaa EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/37800/F3 – Luxemburgilaiset

panimot) 5.12.2001 tehtyyn komission päätökseen 2002/759/EY (EYVL 2002, L 253, s. 21), jossa komissio oli sen mukaan soveltanut selvästi alhaisempia määriä.

56 Kolmanneksi kantaja katsoo, että sille määrätty sakon perusmäärän laskentapohja on aivan liian korkea, kun sitä verrataan muihin asianomaisiin yrityksiin sovellettuihin sakon perusmäärän laskentapohjiin, ja että tämä oli johtunut kantajan erilaisesta asemasta kyseisessä rikkomisessa, muiden asianomaisten yritysten koosta ja niiden sitä suuremmasta markkinavoimasta. Komission soveltama laskentatapa perustui perusteettomaan ja perustelemattomaan oletukseen, jonka mukaan kantajan markkinavoima vastasi sen kyseisillä markkinoilla saamaa liikevaihtoa. Vaikka oletettaisiinkin, että komissio oli voinut perustellusti rajoittua käyttämään kyseistä liikevaihtoa, sille oli pantu suhteettomasti painoa suhteessa muihin arvioinnissa sovellettaviin seikkoihin (toisin sanoen vertikaalinen integraatio, tuotantokapasiteetti alhaisen palkkatason maissa ja näistä maista peräisin olevan tuonnin merkitys), minkä vuoksi sakon perusmäärän laskentapohja oli vahvistettu liian suureksi. Kantaja toteaa lopuksi, että senkin jälkeen, kun sääntöä, joka koskee 10 prosentin enimmäismäärää kunkin rikkomiseen osallistuneen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta, ja yhteistyöhön liittyvää alennusta on sovellettu, sille määrätty sakko on 8 prosenttia sen maailmanlaajuisesta liikevaihdosta vuonna 2004, kun taas ”markkinajohtajalle” määrätty sakko on hädin tuskin 1,1 prosenttia sen maailmanlaajuisesta liikevaihdosta.

57 Neljänneksi kantaja väittää, että sille määrätty sakon perusmäärän laskentapohja on selvästi liian korkea sen erittäin heikon liikevaihdon heijastamaan heikkoon taloudelliseen tilanteeseen nähden.

58 Komissio kiistää kaikki nämä perustelut ja vaatii tämän kanneperusteen hylkäämistä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

– Väite, jonka mukaan relevanttien markkinoiden pienuutta ei ole otettu huomioon

59 Kantaja väittää ensinnäkin, ettei komissio ole ottanut huomioon relevanttien markkinoiden kokoa ja että se on näin vahvistanut sakon perusmäärän laskentapohjan, joka on suhteeton kyseiseen kokoon nähden.

60 Ensin on muistutettava, että suhteellisuusperiaate edellyttää, että yhteisön toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei saa ylittää niitä rajoja, jotka johtuvat siitä, mikä on tarkoituksenmukaista ja tarpeellista tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi. Sakkojen laskennassa kilpailusääntöjen rikkomisten vakavuus on osoitettava lukuisten seikkojen perusteella, eikä millekään näistä seikoista pidä antaa sellaista merkitystä, joka olisi suhteeton verrattuna muihin arvioinnissa huomioon otettaviin seikkoihin. Suhteellisuusperiaate edellyttää tässä yhteydessä, että komission on vahvistettava sakko suhteessa rikkomisen vakavuuden arvioimiseksi huomioon otettuihin seikkoihin ja että sen on tältä osin sovellettava näitä seikkoja johdonmukaisesti ja objektiivisesti perustellulla tavalla (asia T-43/02, Jungbunzlauer v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3435, 226–228 kohta).

61 Moitteesta, jonka mukaan komissio ei ole ottanut huomioon relevanttien markkinoiden kokoa, on muistutettava, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi määrätä yrityksille sakon, joka on enintään kymmenen prosenttia rikkomiseen osallistuneen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta. Jotta sakon määrä voitaisiin määrittää näissä rajoissa, näissä säännöksissä säädetään, että huomioon on otettava rikkomisen kesto ja vakavuus. Lisäksi suuntaviivoissa todetaan, että komissio määrää laskentapohjan kyseisen rikkomisen vakavuuden mukaan ottamalla huomioon rikkomisen laadun, sen todellisen vaikutuksen markkinoihin, jos se on mitattavissa, ja maantieteellisten markkinoiden laajuuden.

62 Asetuksessa N:o 17, asetuksessa N:o 1/2003 ja suuntaviivoissa ei näin säädetä, että sakkojen määrä olisi vahvistettava suoraan kyseisten markkinoiden koon perusteella, koska tämä tekijä on vain yksi merkityksellinen tekijä muiden joukossa. Näissä oikeussäännöissä ei siis nimenomaisesti velvoiteta komissiota ottamaan huomioon tuotemarkkinoiden pientä kokoa (asia T-322/01, Roquette Frères v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3137, 148 kohta).

63 Oikeuskäytännön mukaan komission on kuitenkin otettava rikkomisen vakavuutta arvioidessaan huomioon monia tekijöitä, joiden luonne ja merkitys vaihtelevat kyseisen rikkomistyypin ja asianomaisen erityisolosuhteiden mukaan (yhdistetyt asiat 100/80–103/80, Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok., s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 120 kohta). Ei ole suljettu pois, että näihin tekijöihin, jotka osoittavat rikkomisen vakavuuden, voi tapauksen mukaan kuulua myös tuotteen markkinoiden koko.

64 Vaikka näin ollen markkinoiden koko voi olla yksi huomioon otettava tekijä rikkomisen vakavuuden toteamiseksi, sen merkitys vaihtelee asianomaisen rikkomistyypin ja sen erityisolosuhteiden mukaan.

65 Nyt käsiteltävässä tapauksessa rikkominen tapahtui lähinnä siten, että kyseiset yritykset vaihtoivat arkaluonteisia tietoja hinnastoista ja/tai yksittäisiltä asiakkailta veloitetuista hinnoista, sopivat hinnankorotuksista ja/tai tavoitehinnoista, välttivät hintakilpailua vakiintuneen toimittajan eduksi ja jakoivat asiakkaat (riidanalaisen päätöksen 99–125 ja 345 perustelukappale). Tällaiset käytännöt ovat suuntaviivoissa tarkoitetun ”hintakartellin” tyyppisiä horisontaalisia rajoituksia, ja ne ovat näin ollen luonteeltaan ”erittäin vakavia” rikkomisia. Tässä yhteydessä kyseessä olevien markkinoiden pienellä koolla, vaikka se olisi näytetty toteen, on vain vähäinen merkitys rikkomisen vakavuuden osoittaviin muihin seikkoihin nähden.

66 Huomioon on joka tapauksessa otettava se, että komissio katsoi, että rikkomista oli pidettävä erittäin vakavana siten kuin suuntaviivoissa, joissa tällaisia tapauksia

varten määrätään, että komission on ”mahdollista” määrätä laskentapohja, joka ylittää 20 miljoonaa euroa, tarkoitetaan. Nyt esillä olevassa tapauksessa komissio jakoi riidanalaisessa päätöksessä asianomaiset yritykset useisiin ryhmiin sen mukaan, mikä niiden merkitys kyseisillä markkinoilla oli. Riidanalaisen päätöksen 358 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio vahvisti vain 14 miljoonan euron suuruisen laskentapohjan ensimmäiseen ryhmään kuuluville yrityksille, 5,2 miljoonan euron suuruisen laskentapohjan toiseen ryhmään kuuluville yrityksille (tässä tapauksessa myös kantajalle), 2,2 miljoonan euron suuruisen laskentapohjan kolmanteen ryhmään kuuluville yrityksille ja 0,1 miljoonan euron suuruisen laskentapohjan neljänteen ryhmään kuuluvalle yritykselle. Tästä seuraa, että kantajan sakon laskennan lähtökohtana ollut laskentapohja vastasi määrää, joka selvästi alitti määrän, joka komissiolla suuntaviivojen perusteella olisi ollut ”mahdollista” määrätä erittäin vakavista rikkomisista. Sakon perusmäärän laskentapohjan vahvistaminen tällä tavoin vahvistaa sen, että kyseisten tuotemarkkinoiden koko on hyvinkin otettu huomioon.

67 Kantajan perustelu, jonka mukaan komissio ei ollut ottanut huomioon kyseisten markkinoiden kokoa ja että se oli näin vahvistanut sakon määrää laskiessaan perusmäärän laskentapohjan, joka on suhteeton kyseiseen kokoon nähden, on siis hylättävä.

68 Toiseksi kantaja väittää ja on väärässä, että sakon perusmäärän laskentapohjaa määritettäessä on loukattu suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, ja se perustelee väitettään sillä, että – toisin kuin kyseistä rikkomista koskevassa laskelmassa – komissio oli ottanut huomioon autoteollisuuden alalla toimivien asiakkaiden käyttöön tarkoitetun teollisuuslangan ETA-alueen markkinoiden pienen koon ja että se oli näin määrittänyt sakon perusmäärän laskentapohjan suhteessa kyseisten markkinoiden kokoon.

69 Yhdenvertaisen kohtelun periaate kieltää kohtelemasta toisiinsa rinnastettavissa olevia tilanteita eri tavalla ja erilaisia tilanteita samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua. Nyt käsiteltävässä asiassa autoteollisuuden alalla toimivien asiakkaiden käyttöön tarkoitetun teollisuuslangan markkinoiden kartelli ETA-alueella ja teollisuuslangan markkinoiden kartelli Benelux-maissa ja Pohjoismaissa ovat kaksi erillistä rikkomista, jotka koskevat eri tuotemarkkinoita ja maantieteellisiä markkinoita. Kantaja ei siis ole samanlaisessa tilanteessa kuin ne yritykset, jotka kuuluvat autoteollisuudessa käytettävän langan markkinoilla olevaan kartelliin

ETA-alueella, eikä se siis voi pätevästi tässä suhteessa vedota yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamiseen.

70 Kolmanneksi kantajan perustelu, jonka mukaan kyseisten markkinoiden kokoa on pienennettävä lopputuotteiden viennin vähentämisen johdosta 20 miljoonaan euroon, ei voi menestyä. Relevanteilta markkinoilta vietyihin lopputuotteisiin sisältyviä kyseisiä tuotteita koskevat liiketoimet on hyvinkin tehty näillä viimeksi mainituilla markkinoilla, ja tästä syystä ne muodostavat markkinoiden olennaisen osan. Toisaalta kantaja ei ole millään tavoin näyttänyt toteen, että sellaisten lopputuotteiden vienti kyseisiltä markkinoilta, jotka sisältävät näiltä markkinoilta ostettuja kyseisiä tuotteita, pienentäisi viimeksi mainittujen kokoa.

71 Perustelu, jonka mukaan perusteluvelvollisuutta ei ole noudatettu, on sekin hylättävä. Edellä olevista 65 ja 66 kohdasta seuraa välttämättä, että riidanalainen päätös sisältää riittävästi tietoja sakon perusmäärän laskentapohjan määrittämisestä.

72 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, että väite, jonka mukaan kyseisten markkinoiden pienuutta ei ollut otettu huomioon, on hylättävä.

– Väite, jonka mukaan kantajan tosiasiallinen taloudellinen kyky aiheuttaa vahinkoa kilpailulle on arvioitu väärin

73 Kantaja väittää pääasiallisesti, ja on väärässä, että komissio oli ristiriitaisesti suuntaviivojensa kanssa määrittänyt sakon perusmäärän laskentapohjan kantajan kokonaisliikevaihdosta riippumatta, ettei se siis ollut ottanut huomioon kyseisten yritysten tosiasiallista taloudellista kykyä aiheuttaa vahinkoa ja että se oli näin loukannut suhteellisuusperiaatetta.

74 Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että komissio on sakon perusmäärän laskentapohjaa määrittäessään ensiksi ottanut huomioon rikkomisen varsinaisen luonteen, sen konkreettisen vaikutuksen markkinoihin ja maantieteellisten markkinoiden laajuuden. Nämä tekijät huomioon ottaen komissio on päätellyt kyseisten yritysten tekemän rikkomisen olevan ”erittäin vakavan” (riidanalaisen päätöksen 344–353 perustelukappale).

75 Tämän jälkeen komissio piti tarpeellisena käsitellä kartelleihin osallistuneita yrityksiä kutakin eri tavoin, jotta niiden tosiasiallinen taloudellinen kyky aiheuttaa vahinkoa kilpailulle olisi voitu ottaa huomioon ja jotta sakko olisi voitu vahvistaa tasolle, joka takaisi riittävän varoittavan vaikutuksen. Komissio lisäsi, että kunkin yrityksen lainvastaisen menettelyn erityinen painoarvo ja siis sen todellinen vaikutus kilpailuun oli tarpeen ottaa huomioon. Se korosti ottaneensa kyseisten yritysten suhteellisen merkityksen vertailun perustaksi kunkin yrityksen markkinoilla kyseisestä tuotteesta saaman liikevaihdon. Näin ollen se ryhmitteli yritykset neljään ryhmään. Amann ja Coats, joiden liikevaihto sijoittui 14 miljoonan ja 18 miljoonan euron välille, luokiteltiin ensimmäiseen ryhmään. Kantaja, jonka liikevaihto oli 6 miljoonaa euroa, sijoitettiin toiseen ryhmään. Gütermann, Barbour ja Bieze Stork BV, joiden liikevaihdot sijoittuivat 2 miljoonan ja 4 miljoonan euron välille, luokiteltiin kolmanteen ryhmään ja Zwicky, jonka liikevaihto oli alle 1 miljoonaa euroa, neljänteen ryhmään. Näiden seikkojen nojalla komissio vahvisti rikkomisen vakavuuden nojalla määräytyväksi sakon perusmäärän laskentapohjaksi 14 miljoonaa euroa Coatsille ja Amannille, 5,2 miljoonaa euroa kantajalle, 2,2 miljoonaa euroa Gütermannille, Barbourille ja Bieze Storkille ja 0,1 miljoonaa euroa Zwickylle (riidanalaisen päätöksen 356–358 perustelukappale).

76 Ensinnäkin siitä kantajan väitteestä, että yksistään sen kyseisillä markkinoilla keräämän liikevaihdon perusteella ei voitu määrittää sen tosiasiallista taloudellista kykyä aiheuttaa vahinkoa kilpailulle ja että huomioon olisi ollut otettava sen kokonaisliikevaihto, toisin sanoen liikevaihto, jonka se oli saanut kaikkien teollisuuslankojen myynnistä koko maailmassa, on aluksi syytä muistuttaa, että ainoa asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaan ja asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohtaan sisältyvä

nimenomainen viittaus rikkomiseen osallistuneen yrityksen kokonaisliikevaihtoon koskee sitä ylärajaa, jota sakon määrä ei voi ylittää. Tätä rajaa noudattaen komissio voi lähtökohtaisesti vahvistaa sakon haluamansa maantieteellisen alueen ja tuotteiden pohjalta lasketun liikevaihdon perusteella, eikä se ole velvollinen ottamaan huomioon juuri kokonaisliikevaihtoa tai relevanteilta maantieteellisiltä markkinoilta tai tuotemarkkinoilta kerättyä liikevaihtoa. Vaikka suuntaviivoissa ei todeta, että sakot olisi laskettava tietyn liikevaihdon perusteella, niissä ei kuitenkaan myöskään kielletä sitä, että asianomaisten yritysten kyseisillä markkinoilla keräämät liikevaihdot otettaisiin huomioon sakon määrää määritettäessä unionin oikeuden yleisten periaatteiden noudattamiseksi ja tilanteen sitä vaatiessa. Liikevaihto saattaa näin olla yksi tekijä erityisesti silloin, kun otetaan huomioon edellä 75 kohdassa lueteltuja eri seikkoja, jotka sisältyvät suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan neljänteen ja kuudenteen alakohtaan (asia T-220/00, Cheil Jedang v. komissio, tuomio 9.7.2003, Kok., s. II-2473, 82 kohta ja yhdistetyt asiat T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. II-1181, 195 kohta).

77 Tästä seuraa, että komissio saa sakon suuruutta määrittäessään vapaasti ottaa huomioon haluamansa liikevaihdon, kunhan se ei vaikuta tapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella kohtuuttomalta. Komissio ei ole määrittäessään sakkojen määrää velvollinen varmistamaan tapauksissa, joissa sakkoja määrätään useille yrityksille samasta rikkomisesta, että sakkojen lopulliset määrät heijastavat kaikkia yritysten kokonaisliikevaihtojen tai merkityksellisten liikevaihtojen välisiä eroja (yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005, Kok., s. I-5425, 312 kohta; asia T-241/01, Scandinavian Airlines System v. komissio, tuomio 18.7.2005, Kok., s. II-2917, 166 kohta ja asia T-304/02, Hoek Loos v. komissio, tuomio 4.7.2006, Kok., s. II-1887, 84 kohta).

78 Oikeuskäytännössä on täsmennetty siitä valinnasta, jonka komissio voi tehdä eri liikevaihtojen välillä, että kun kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättävän sakon määrää vahvistettaessa analysoidaan rikkomiseen syyllistyneiden tosiasiallista taloudellista kykyä aiheuttaa vahinkoa kilpailulle, mikä merkitsee näillä yrityksillä relevanteilla markkinoilla olevan todellisen merkityksen arviointia eli niiden vaikutusta näihin markkinoihin, kokonaisliikevaihto antaa vain vajavaisen kuvan todellisesta tilanteesta. Ei ole mahdotonta, että vahva monialayritys toimii vain vähäisessä määrin joidenkin erityisten tuotteiden markkinoilla. Ei ole myöskään mahdotonta, että

yrityksellä, jolla on merkittävä asema unionin ulkopuolisilla maantieteellisillä markkinoilla, on vain heikko asema unionin markkinoilla tai ETA:n markkinoilla. Tällaisissa tapauksissa pelkästään se seikka, että kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihto on huomattava, ei merkitse välttämättä sitä, että sillä olisi ratkaiseva vaikutus kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleisiin markkinoihin (ks. edellä 76 kohdassa mainittu asia Cheil Jedang v. komissio, tuomion 88 kohta ja asia T-224/00, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomio 9.7.2003, Kok., s. II-2597, 194 kohta). Tämän vuoksi on niin, että vaikka yrityksen kyseisillä markkinoilla keräämä liikevaihto ei voi olla ratkaiseva peruste sille päätelmälle, että yritys kuuluu vahvaan taloudelliseen yksikköön, sillä on sitä vastoin merkitystä sen määrittämisessä, millaista vaikutusvaltaa yritys on voinut käyttää markkinoilla (ks. vastaavasti asia T-52/02, SNCZ v. komissio, tuomio 29.11.2005, Kok., s. II-5005, 65 kohta ja edellä 49 kohdassa mainittu asia Union Pigments v. komissio, tuomion 152 kohta).

79 Näin se osa liikevaihdosta, joka tulee kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olevien tavaroiden myynnistä, voi antaa oikean kuvan kilpailusääntöjen rikkomisen laajuudesta relevanteilla markkinoilla (edellä 76 kohdassa mainittu asia Cheil Jedang v. komissio, tuomion 91 kohta ja edellä 78 kohdassa mainittu asia Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomion 196 kohta). Kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olevista tavaroista kerätty liikevaihto on omiaan antamaan oikean kuvan kunkin asianomaisen yrityksen vastuusta kyseisillä markkinoilla, koska se on objektiivinen seikka, joka antaa oikeat mittasuhteet sille, miten haitallista kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevä käyttäytyminen on normaalille kilpailulle, ja se osoittaa siis hyvin kunkin asianomaisen yrityksen kyvyn aiheuttaa vahinkoa kilpailulle. Tässä asiassa se, että komissio halusi käyttää kyseisiltä markkinoilta saatua liikevaihtoa määrittäessään kunkin asianomaisen yrityksen kykyä vahingon aiheuttamiseen, oli siis johdonmukaista ja objektiivisesti perusteltua.

80 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa kantajan esittämillä erityisillä olosuhteilla. Aluksi on nimittäin syytä muistuttaa, että kartelli ei ollut maantieteellisesti

maailmanlaajuinen ja että rikkomisella rajoitettu kilpailu rajoittui teollisuuslangan markkinoille Benelux-maissa ja Pohjoismaissa. Kantaja ei ole osoittanut, että komissio olisi tehnyt virheen katsoessaan, että asianomaisten yritysten kyseisillä markkinoilla saama liikevaihto kattoi liikevaihdon, jonka ne olivat saaneet muissa kuin Benelux-maissa ja Pohjoismaissa tuotetuista mutta kyseisillä markkinoilla myydyistä teollisuuslangoista, tai liikevaihdon, jonka ne saivat alun perin Benelux-maissa tai Pohjoismaissa valmistetuista teollisuuslangoista, jotka tämän jälkeen vietiin muihin maihin. Kantajan ajatuksenkulku on ristiriitainen, koska se edellyttää, että asianomaisten yritysten kokonaisliikevaihto otettaisiin huomioon niitä eri luokkiin jaettaessa, ja koska se edellyttää toisaalta, että asianomaisten yritysten sakon perusmäärän laskentapohja määritettäisiin kunkin yrityksen kyseisillä markkinoilla saaman liikevaihdon nojalla.

81 Toiseksi kantaja ei voi moittia komissiota siitä, ettei se olisi ottanut huomioon asianomaisten yritysten markkinaosuuksia. Aluksi on syytä todeta, että komissio on riidanalaisen päätöksen 356 perustelukappaleessa katsonut, että markkinaosuuksia koskevat tiedot eivät yleensä ottaen olleet riittävän tarkkoja, jotta niitä olisi voitu käyttää. Jos kantajan väittämin tavoin katsottaisiin, että tiedot, joita sen markkinaosuudesta Benelux-maissa ja Pohjoismaissa toimitettiin, olivat olleet riittävän täsmällisiä, jotta niitä olisi voitu käyttää, näitä tietoja ei missään tapauksessa olisi voitu käyttää, koska muita kartelliin osallistuneita yrityksiä koskevat tiedot olivat riittämättömiä. Komissio on näin ollen aivan oikein käyttänyt kyseisillä markkinoilla saatua liikevaihtoa, joka paremmin heijasti näiden yritysten suhteellista painoarvoa, vaiheessa, jossa määritettiin osallistujien suhteellinen painoarvo kartellissa, jotta ne olisi voitu jakaa eri ryhmiin.

82 Kolmanneksi on syytä hylätä kantajan perustelu, jonka mukaan komission piti ottaa huomioon, ettei kantaja ollut vertikaalisesti integroitunut toisin kuin muut asianomaiset yritykset. Kun komissio määrittelee kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistyneiden todellista taloudellista kykyä aiheuttaa vahinkoa kilpailulle, se voi näet vapaasti

nojautua liikevaihtoa ja markkinaosuuksia kyseisillä markkinoilla koskeviin tietoihin arvioidessaan rikkomisen vakavuutta ja vahvistaessaan sakon perusmäärän laskentapohjaa. Kyseisten markkinoiden ominaispiirteiden kaltaiset erityiset olosuhteet voivat kuitenkin olla omiaan vähentämään huomattavasti näiden tietojen merkittävyyttä ja edellyttämään sitä, että yritysten vaikutusta markkinoihin tarkasteltaessa otetaan huomioon muita merkityksellisiä tekijöitä, muun muassa vertikaalinen integroituminen ja tuotevalikoiman laajuus (asia T-26/02, Daiichi Pharmaceutical v. komissio, tuomio 15.3.2006, Kok., s. II-713, 61 ja 63 kohta). Vaikka vertikaalinen integroituminen ja tuotevalikoiman laajuus voivatkin joissain tapauksissa olla merkityksellisiä arvioitaessa sitä vaikutusvaltaa, jota jokin yritys kykenee harjoittamaan markkinoilla, ja vaikka ne voivatkin markkinaosuuden ja kyseisiltä markkinoilta saatavan liikevaihdon rinnalla olla lisäosoituksia tästä vaikutusvallasta (ks. vastaavasti asia 27/76, United Brands ja United Brands Continentaal v. komissio, tuomio 14.2.1978, Kok., s. 207, Kok. Ep. IV, s. 9, 67–72 ja 78–81 kohta), tässä asiassa on syytä katsoa, että kantajan perustelut, jotka koskevat muiden asianomaisten yritysten vertikaalista integraatiota, eivät osoita, että viimeksi mainituilla olisi erityisiä ja merkittäviä kilpailuetuja kyseisillä markkinoilla. Lisäksi kuten edellä 80 kohdassa on korostettu, kantaja ei ole osoittanut, ettei asianomaisten muiden yritysten muissa kuin Benelux-maissa ja Pohjoismaissa valmistetuista mutta kyseisillä markkinoilla myydyistä teollisuuslangoista saama liikevaihto tai liikevaihto, jonka ne saivat alun perin Benelux-maissa tai Pohjoismaissa valmistetuista teollisuuslangoista, jotka tämän jälkeen vietiin muihin maihin, eivät sisältyneet niiden kyseisillä markkinoilla saamaan liikevaihtoon.

83 Neljänneksi sillä vertailulla, jonka kantaja tekee riidanalaisen päätöksen ja luxemburgilaisia panimoja koskevan päätöksen (edellä 55 kohta) välillä, ei ole merkitystä. Komissio on nimittäin sakon määrää vahvistaessaan käyttänyt harkintavaltaansa asetuksen N:o 17 ja asetuksen N:o 1/2003 sekä itse itselleen suuntaviivoissa sakkojen laskentaa varten asettamiensa sääntöjen mukaisesti. Lisäksi komission aiemmin noudattama päätöskäytäntö ei itsessään ole kilpailuoikeuden alalla määrättäviä sakkoja koskeva oikeudellinen kehys (asia T-23/99, LR AF 1998 v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok., s. II-1705, 234 kohta ja asia T-53/03, BPB v. komissio, tuomio 8.7.2008, s. II-1333, 275 kohta).

84 Tämä väite on näin ollen hylättävä.

– Väite, jonka mukaan suhteellisuusperiaatetta on loukattu siten, että on sovellettu sellaista sakon perusmäärän laskentapohjaa, joka on selvästi suurempi kuin asianomaisiin muihin yrityksiin sovelletut laskentapohjat

85 Aluksi kantaja väittää, ja on väärässä, että sille määrätty sakon perusmäärän laskentapohja, eli 5,2 miljoonaa euroa, on suhteeton, kun sitä verrataan asianomaisille muille yrityksille määrättyjen sakkojen laskennassa sovellettuihin laskentapohjiin.

86 Kuten yhtäältä on huomautettu ensimmäistä väitettä tutkittaessa, komissio on aivan oikein tässä asiassa viitannut asianomaisten yritysten relevanteilla markkinoilla saamaan liikevaihtoon määrittäessään näiden yritysten suhteellista merkitystä niillä.

87 Toisaalta on muistutettava suuntaviivoista ilmenevän sakon määrän laskennan osalta, että mahdollinen laskentapohja hyvin vakavalle rikkomiselle on vähintään 20 miljoonaa euroa. Koska sakon perusmäärän laskentapohjat ilmentävät suhteellisesti asianomaisten yritysten eroja ja koska – ottaen huomioon edellä 74 kohdassa esitetyt seikat – komissio vahvisti ne suuntaviivoissa määrättyä vähimmäismäärää selvästi pienemmiksi, suhteellisuusperiaatetta ei voida katsoa millään tavoin loukatun.

88 Toiseksi kantajan perustelu, jonka mukaan laskentapohja ja sille määrätyn sakon lopullinen määrä ovat kohtuuttoman suuria asianomaisille muille yrityksille määrättyihin määriin nähden, on sekin hylättävä. Kantaja ei näet voi pätevästi vedota syrjivään tai suhteettomaan kohteluun, koska käytetty sakon perusmäärän laskentapohja

on perusteltu sen kriteerin valossa, jota komissio käytti arvioidessaan kunkin yrityksen merkitystä relevanteilla markkinoilla (ks. vastaavasti edellä 83 kohdassa mainittu asia LR AF 1998 v. komissio, tuomion 304 kohta), ja lisäksi huomautetaan, että 5,2 miljoonaksi euroksi määrätty laskentapohja vastaa kynnystä, joka on hyvin paljon alhaisempi kuin suuntaviivoissa erittäin vakaville rikkomisille määrätty kynnys.

89 Lisäksi – ja kuten edellä 77 kohdassa muistutetaan – komissio ei ole velvollinen varmistamaan, että samaan rikkomiseen osallistuneille useille yrityksille määrättävien sakkojen lopulliset määrät heijastavat kaikkien yritysten kokonaisliikevaihtojen tai merkityksellisten liikevaihtojen välisiä eroja.

90 On syytä lisätä, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa ja asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa ei edellytetä myöskään, että tapauksessa, jossa sakkoja määrätään useammalle samaan rikkomiseen syyllistyneelle yritykselle, pienelle tai keskisuurelle yritykselle asetetun sakon määrä ei olisi prosenttiosuutena liikevaihdosta suurempi kuin suuremmille yrityksille asetettujen sakkojen määrä. Näistä säännöksistä näet ilmenee, että sekä pienten ja keskisuurten yritysten että suurempien yritysten osalta on sakon määrää määritettäessä otettava huomioon rikkomisen vakavuus ja kesto. Jos komissio asettaa kullekin samaan rikkomiseen osallistuneelle yritykselle rikkomisen vakavuuden ja keston mukaan perustellut sakot, sitä ei voida moittia siitä, että joillekin yrityksille asetettujen sakkojen määrä on liikevaihtoon nähden suurempi kuin toisille yrityksille asetettujen sakkojen määrä (asia T-303/02, Westfalen Gassen Nederland v. komissio, tuomio 5.12.2006, Kok., s. II-4567, 174 kohta).

91 Kun otetaan huomioon edellä lausuttu, laskentapohjan, perusmäärän ja kantajalle määrätyn lopullisen sakon ei voida pätevästi katsoa olevan suhteettomia.

92 Tämä väite on siis hylättävä.

– Väite, jonka mukaan laskentapohja on vahvistettu suhteettoman suureksi kantajan epävarmaan taloudelliseen tilanteeseen nähden

93 Kantajan esittämä väite, jonka mukaan sille määrätyn sakon perusmäärän laskentapohja on suhteettoman suuri kantajan heikkoon taloudelliseen tilanteeseen nähden ja jonka mukaan on olemassa vaara, että sakko aiheuttaa sen toiminnan lopettamisen, on hylättävä.

94 Sakon perusmäärän laskentapohja on näet vain välitulos, jota sen jälkeen mukautetaan suuntaviivoilla määritettyä menetelmää soveltaen suhteessa kilpailusääntöjen rikkomisen kestoon ja todettuihin raskauttaviin tai lieventäviin olosuhteisiin (ks. vastaavasti edellä 76 kohdassa mainittu asia Cheil Jedang v. komissio, tuomion 95 kohta). Tästä seuraa, ettei jo pelkästään sen seikan perusteella, että sakon perusmäärän laskentapohja on 32 prosenttia kantajan vuoden 2001 kokonaisliikevaihdosta, voida päätellä, että perusmäärä on liian suuri.

95 Joka tapauksessa on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio ei ole velvollinen ottamaan sakon suuruutta määrittäessään huomioon yrityksen rahoitusvajetta, sillä se merkitsisi perusteettoman kilpailuedun antamista niille yrityksille, jotka ovat vähiten sopeutuneita markkinatilanteeseen (edellä 77 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri v. komissio, tuomion 327 kohta; edellä 48 kohdassa mainittu asia SGL Carbon v. komissio, tuomion 105 kohta; ks. myös vastaavasti yhdistetyt asiat 96/82–102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82, IAZ International Belgium ym. v. komissio, tuomio 8.11.1983, Kok. 1983, s. 3369, 54 ja 55 kohta).

96 Vaikka lisäksi oletettaisiinkin, että toimielimen toteuttama toimenpide johtaa tietyn yrityksen selvitystilaan, on kuitenkin niin, että vaikka yrityksen tällaisella selvitystilaan asettamisella kyseisessä oikeudellisessa muodossaan voidaankin vahingoittaa omistajien tai osakkeiden taikka osuuksien omistajien taloudellisia etuja, se ei merkitse kuitenkaan sitä, että myös yrityksen henkilöstö sekä aineelliset ja aineettomat

osatekijät menettäisivät nekin arvonsa (edellä 76 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomion 372 kohta).

97 Kun otetaan huomioon kaikki edellä lausuttu, on syytä hylätä kanneperuste, jonka mukaan sakon perusmäärän laskentapohja ja sakon määrä on vahvistettu väärin ja jonka mukaan kantaja on virheellisesti luokiteltu toiseen ryhmään.

Peruste, jonka mukaan lieventäviä olosuhteita on arvioitu väärin

Asianosaisten lausumat

98 Kantaja väittää ensiksi, ettei se koskaan pannut eikä sillä ollut aikomustakaan panna täytäntöön kokouksissa tehtyjä sopimuksia.

99 Kantaja huomauttaa ensinnäkin, että komissio ei tosiasiallisesti arvioinut sen yrityskohtaista menettelyä.

100 Toiseksi kantaja väittää sen, että se oli ”jättänyt käytännössä soveltamatta rikkomista merkitseviä sopimuksia tai menettelytapoja” vahvistuneen sillä, ettei se ollut ilmoittanut ”todellisia tariffejaan” koskevia hinnastoja, ja sillä, että se oli toimittanut ”fiktiivisiä perustariffeja” koskevat hinnastot. Se väittää tältä osin, että se neuvottelee ja tekee hintasopimuksia yksittäisten ostajiensa kanssa vain yksilöllisillä perusteilla ja ettei se siis harjoita politiikkaa, jossa asiakkaille ilmoitettuja luettelohintoja alennettaisiin. Se väittää soveltavansa ja asettavansa sisäisiä hintatariffeja vain suhteissaan välittäjiinsä (agentit ja jakelijat). Kun yhtäältä fiktiivisiä perushintoja verrataan toisaalta sen

asiakkailtaan todellisuudessa laskuttamiin hintoihin sekä sen agenteille annettuihin tariffeihin, ilmenee selvästi, etteivät tämän tyyppiset hinnat korreloi keskenään.

101 Kolmanneksi kantaja väittää, ettei se ollut sopeuttanut menettelyään hintojen osalta markkinoilla ilmoittamiansa ”fiktiivisiä perustariffeja” koskevien hinnastojen mukaan. Se arvelee numerotiedoin osoittaneensa, että sen tosiasiallisesti käyttämät hinnat kehittyivät täysin kokouksissa jaettujen tariffien kehittymisestä riippumatta ja että näin oli tapahtunut 1994 ja 2001 välisen koko ajanjakson ajan. Se toteaa myös, että yritys korottaa 3,5 prosentilla Alankomaihin tehtävien toimitusten hintoja, mistä komissio sitä moittii, ei ollut seurausta yhdestä Budapestissä 19.9.2000 pidetyssä kokouksessa tehdyksi väitetystä sopimuksesta vaan pikemminkin Belgian tekstiiliyhdistyksen (Febeltex) tämänsuuntaisesta järjestelystä. Samoin Ruotsissa sovellettu 6 prosentin hinnankorotus koski vain nailonlankoja, ja se oli johtunut yksinomaan Englannin punnan kurssin noususta.

102 Toiseksi kantaja väittää, että myöntäessään kantajalle ainoastaan 15 prosentin alennuksen sakon määrästä komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että kantajan rooli rikkomisessa oli ajallisesti huomattavasti rajoitetumpi, koska se alkoi osallistua Pohjoismaita koskeviin keskusteluihin vasta vuonna 1997. Komissio ei ollut ottanut huomioon myöskään sitä, että kantaja oli asianomaisista yrityksistä ainoa, joka ei ollut suunnitellut eikä järjestänyt kyseistä rikkomista, ja että se oli alkanut osallistua Benelux-maita koskeviin kokouksiin vasta vuonna 1991. Kantaja hämmästelee siis sitä, että sama sakon alennusprosentti myönnettiin Bieze Storkille, joka kuitenkin osallistui Benelux-maita koskeviin keskusteluihin kyseisen rikkomisen alusta lähtien. Kantaja korostaa, että se oli osallistunut vain noin 85 prosenttiin kokouksista, jotka liittyivät Benelux-maihin, 35 prosenttiin kokouksista, jotka koskivat Pohjoismaita ja keskimäärin 60 prosenttiin kyseisen rikkomisen koko kestosta. Komissio on näin ollen loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta.

103 Komissio kiistää kaikki nämä perustelut ja vaatii kanneperusteen hylkäämistä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

104 Suuntaviivojen 3 kohdassa todetaan, että sakon perusmäärän laskentapohjaa voidaan alentaa ”lieventävien olosuhteiden perusteella”, jollaisia ovat rikkomista koskevien sopimusten soveltamatta jättäminen käytännössä, passiivisuus tai seurailijan asema rikkomisen toteuttamisessa, kilpailusääntöjen rikkomisen lopettaminen heti komission ensimmäisen toimenpiteen jälkeen ja muut seikat, joita ei ole nimenomaisesti mainittu.

105 Ensiksi on syytä tutkia väite, jonka mukaan huomioon ei ole otettu sitä, ettei kantaja käytännössä soveltanut salaisia sopimuksia.

106 Ensinnäkin kantajan siitä perustelusta, jonka mukaan se oli toimittanut kilpaileville yrityksille vain fiktiiviset perustariffit, on muistutettava, että se toimitti kahdenlaiset hinnastosarjat väittäen, että ensimmäinen sarja, eli se joka sisälsi sen kartelliin osallistuneille yrityksille kokouksissa toimittamat hinnastot, sisälsi fiktiiviset perustariffit, ja että näistä toinen sisälsi sen todelliset tariffit. Samoin on syytä korostaa, että todellisia tariffeja koskevat hinnastot sisältävät useita tariffeja kutakin lankatyyppiä kohti ja ne on ilmoitettu kahdeksassa sarakkeessa, kun taas fiktiivisiksi väitettyjä perustariffeja koskevat hinnastot sisältävät vain ensimmäisessä sarakkeessa ilmoitetun yhden perustariffin kutakin lankatyyppiä kohti.

107 On todettava, että todellisia tariffeja ja fiktiivisiksi väitettyjä perustariffeja koskevien kahden hinnastosarjan ensimmäiseen sarakkeeseen merkityt määrät ovat lähes samat. Kantaja on todennut tästä, että ainoastaan kahdeksannessa sarakkeessa mainitulla todellisella tariffilla on merkitystä.

108 Komission tavoin on syytä todeta, että todellisia tariffeja koskevissa hinnastoissa usean tyyppisillä langoilla ei ollut tariffia kahdeksannessa sarakkeessa vaan ainoastaan neljässä ensimmäisessä sarakkeessa ilmoitetut perustariffit. On siis vaikeaa myöntää,

että vain kahdeksannessa sarakkeessa ilmoitetuilla tariffeilla olisi merkitystä. Komission asiakirjoista ilmenee lisäksi, että se, mitä tariffia sovellettaisiin, riippui tilatuista määristä. Tariffit vaihtelivat näin tuotteiden painon (esimerkiksi polyesterlaukkuihin käytettävien lankojen osalta ensimmäisessä sarakkeessa ilmoitetut tariffit vastasivat 10 kilon painoa, toisessa sarakkeessa ilmoitetut tariffit vastasivat 25 kilon painoa, jne.) tai pakkausyksikön mukaan (esimerkiksi polyamidin osalta ensimmäisessä sarakkeessa ilmoitetut tariffit vastasivat yhtä pakkausyksikköä pienempiä tilattuja määriä, toisessa sarakkeessa ilmoitetut tariffit vastasivat pienintä pakkausyksikköä vastaavia tilattuja määriä, jne.). Tästä toteamuksesta on sallittua päätellä, että ensimmäisessä sarakkeessa ilmoitettu tariffi on todellisuudessa pieniä ostoja varten ilmoitettu tariffi eikä siis mitenkään fiktiivinen. Vaikka kantajan väittämin tavoin oletettaisiinkin, että neljässä ensimmäisessä sarakkeessa ilmoitetut tariffit olivat vain ”historiallinen viite” vuotta 2001 koskevissa todellisissa tariffiluetteloissa, on kuitenkin niin, etteivät nämä tariffit olleet puhtaasti fiktiivisiä ja ettei voida pitää mahdottomana, että kilpailevat yritykset olisivat voineet saada mielikuvan suurempiin tilauksiin sovellettavista tariffeista ensimmäisessä sarakkeessa ilmoitettujen perustariffien perusteella. Näin ollen on mahdollista katsoa, että kantajan kilpaileville yrityksille ilmoittamat hinnastot eivät olleet fiktiivisiä vaan ainoastaan epätarkkoja tai epätäydellisiä.

109 Komissio on riidanalaisen päätöksen 170 perustelukappaleessa aivan oikein päätellyt, ettei kantaja ollut näyttänyt toteen ensimmäisessä sarakkeessa ilmoitettujen perustariffien fiktiivisyyttä.

110 Tässä suhteessa kantajan perustelu, jota on tuettu sen kirjelmiin liitetyillä tutkimuksilla ja jonka mukaan sen asiakkaisiin sovelletut hinnat olivat alhaisempia kuin kokouksissa sovitut hinnat, ei riitä asettamaan kyseenalaiseksi komission edellä mainittua päätelmää. Komissio ei näet ole mitenkään kiistänyt sitä, että kantajan asiakkaisiinsa tosiasiallisesti soveltamat hinnat erosivat kokouksissa sovituista hinnoista, vaan se on aivan oikein korostanut, että tämä ero ei yllättänyt sitä, koska jokainen toimittaja myönsi asiakkailleen alennuksia.

111 Koska toiseksi kantaja on väittänyt, ettei se ei ollut pannut täytäntöön kokouksissa tehtyjä sopimuksia, on tutkittava, osoitetaanko kantajan esittämillä perusteluilla, että sinä aikana, jona kantaja osallistui kilpailusääntöjen rikkomista koskeviin sopimuksiin, se tosiasiassa pidättyi niiden soveltamisesta kilpailemalla markkinoilla tai ainakin selvästi ja huomattavasti rikkoi velvoitteita, jotka koskivat kyseisen kartellin täytäntöönpanoa, siinä määrin, että se häiritsi kartellin toimintaa (ks. vastaavasti edellä 82 kohdassa mainittu asia Daiichi Pharmaceutical v. komissio, tuomion 113 kohta).

112 Nyt käsiteltävässä asiassa on aluksi syytä muistuttaa, että komissio on oikeudellisesti riittävällä tavalla näyttänyt toteen, että kantaja oli osallistunut useisiin kartellin kokouksiin ja kahdenvälisiin tapaamisiin ja että se oli toistuvasti osallistunut useisiin riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettuihin kartellikäytäntöihin.

113 Kantajan väitteestä, jonka mukaan se ei ollut koskaan ryhtynyt toimiin kyseenalaistettujen kokousten johdosta tai pannut täytäntöön niissä sovittua, on todettava, että riidanalaisen päätöksen 139 perustelukappaleen b kohdasta ja 143 perustelukappaleesta ilmenee kantajan kahteen otteeseen ilmoittaneen, että se oli korottanut hintojaan.

114 Riidanalaisen päätöksen 139 perustelukappaleen b kohdassa komissio toteaa, että Prahassa 8.9.1998 pidetyssä kokouksessa kantaja oli ilmoittanut korottaneensa hintojaan Ruotsissa olevan jakelijansa suhteen 6 prosentilla. Kantaja kiistää todellisuudessa panneensa täytäntöön kyseisen korotuksen, mutta se perustelee toteamustaan vain sillä seikalla, että Ruotsissa todellisuudessa sovellettu hinta oli pysynyt muuttumattomana vuosien 1997–1998 välisen ajan. Tällainen selitys ei vakuuta, sillä kantaja on itse sekä väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa että kirjelmissään vahvistanut, että markkinoiden yleinen suuntaus vuodesta 1992 vuoteen 2002 oli vakavasti laskujohteinen. Komissio ei siis ole tehnyt arviointivirhettä katsoessaan, että hintojen olisi normaalisti pitänyt laskea. Tästä seuraa, että kantajan Ruotsissa käyttämien hintojen vakaus osoittaa pikemminkin, että ne oli keinotekoisesti pidetty tietyllä tasolla, ja sen nojalla on mahdollista olettaa – kun kantaja ei ole esittänyt vakuuttavaa

selitystä – että viimeksi mainittu on ainakin osittain pannut jotkut tehdyistä sopimuksista täytäntöön.

115 Riidanalaisen päätöksen 143 perustelukappaleesta ilmenee toisaalta, että Budapestissä 19.9.2000 pidetyssä kokouksessa tehtiin sopimus, joka koski hintojen korottamista 3,5 prosentilla vuonna 2001 Alankomaihin tehtävien toimitusten osalta, ja että kantaja oli pannut tämän korotuksen täytäntöön. Kantaja ei kiistä korottaneensa todellakin mainittuja hintoja 3,5 prosentilla.

116 Joka tapauksessa kantaja on väärässä väittäessään, että kyseinen korotus oli tehty sen jälkeen, kun Febeltex oli lokakuussa 2000 pyytänyt, että hintoja korotettaisiin 5 prosentilla. Komissio katsoo riidanalaisen päätöksen 170 perustelukappaleessa aivan oikein, ettei tällä perustelulla ollut merkitystä, koska oli olemassa riittävän yhdenmukaisia seikkoja, jotka todistivat päinvastaista. Ensiksi sopimuksessa määrättiin 3,5 prosentin suuruisesta hintojen korotuksesta vuoden 2001 tammikuun ja maaliskuun välillä. Kantaja ei kiistä soveltaneensa tätä korotusta 1.1.2001 lukien. Toiseksi Febeltexin kirjeessa on sopimuksen päiväystä myöhäisempi päiväys. Lopuksi kantajan soveltama korotus oli 3,5 eikä 5 prosenttia.

117 Näin ollen kantaja on väärässä väittäessään, että komission olisi pitänyt soveltaa siihen lieventävänä olosuhteena sitä, että se oli jättänyt käytännössä soveltamatta sopimuksia.

118 Kantajan perustelun, jonka mukaan se oli ollut passiivinen tai seurailijan asemassa rikkomisen toteuttamisessa, on toisekseen todettava olevan perusteeton.

119 On nimittäin syytä muistuttaa, että passiivisuus tarkoittaa sitä, että kyseinen yritys on omaksunut ”matalan profiilin” eli että se ei ole osallistunut aktiivisesti

kilpailunvastaisen sopimuksen tai sopimusten laatimiseen (edellä 76 kohdassa mainittu asia Cheil Jedang v. komissio, tuomion 167 kohta).

120 Oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että sellaisina seikkoina, jotka saattavat ilmentää yrityksen passiivisuutta kartellissa, voidaan ottaa huomioon muun muassa se, että yritys on osallistunut huomattavasti satunnaisemmin kokouksiin kuin kartellin varsinaiset jäsenet, samoin kuin se, että se on tullut myöhemmin kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleille markkinoille, riippumatta siitä, miten pitkään se on rikkomiseen osallistunut, tai huomioon voidaan ottaa myös kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden kolmansien yritysten edustajien antamat tämänsuuntaiset nimenomaiset lausumat (edellä 76 kohdassa mainittu asia Cheil Jedang v. komissio, tuomion 168 kohta; edellä 76 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomion 331 kohta ja edellä 49 kohdassa mainittu asia Union Pigments v. komissio, tuomion 126 kohta).

121 Komissio on nyt käsiteltävässä asiassa ottanut nimenomaan huomioon kantajan ja Bieze Storkin satunnaisemmat osallistumiset Pohjoismaita koskeviin kokouksiin myöntämälle molemmille 15 prosentin alennuksen sakon perusmäärän laskentapohjasta (riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappale). Kantaja otti nimittäin osaa Pohjoismaita koskeviin keskusteluihin vasta vuodesta 1997 ja Bieze Stork vuodesta 1998 lähtien.

122 Kantaja väittää ensinnäkin, ja on väärässä, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on loukattu siitä syystä, että Bieze Storkiin oli sovellettu samaa sakon alennusprosenttia, vaikka se oli osallistunut kyseiseen rikkomiseen alusta alkaen. Kantajan ajatuksenkulku on seurausta siitä, että se sekoittaa rikkomisen kestoa koskevan kysymyksen ja lieventävien olosuhteiden olemassaoloa koskevan kysymyksen keskenään. Komissio on kyseisen rikkomisen keston osalta soveltanut kantajalle ja Bieze Storkille määrättyjen sakkojen perusmäärien laskentapohjiin prosenttimääriä, jotka olivat verrannollisia niiden kummankin osallistumiseen kyseiseen rikkomiseen, toisin sanoen 100 prosenttia ensin mainittuun ja 115 prosenttia jälkimmäiseen. Kantajan väite yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamisesta on sitäkin perusteettomampi sen vuoksi, että kantajalle myönnettiin sama alennus kuin Bieze Storkille, vaikka viimeksi mainittu otti osaa Pohjoismaiden teollisuuslankaa koskeviin keskusteluihin vuosi kantajan jälkeen.

123 Toisekseen kantaja ei voi pätevästi väittää, että sakon suhteellisuusperiaatetta on loukattu siitä syystä, että lieventävien olosuhteiden perusteella myönnetty 15 prosentin alennus oli riittämätön.

124 Kantaja on ensinnäkin itse kirjelmissään myöntänyt olleensa läsnä noin 85 prosentissa Benelux-maille omistetuista kokouksista. Se oli siis läsnä suurimmassa osassa salaisista kokouksista, eikä se voi tällä perusteella vedota minkäänlaiseen passiiviseen asemaan perustuvaan lieventävään olosuhteeseen. Lisäksi se seikka, että se osallistui vain 35 prosenttiin Pohjoismaita koskevista kokouksista, ja se seikka, että se oli läsnä kokouksissa vain 60 prosenttia kyseisen rikkomisen kokonaiskestosta, ei tässä suhteessa vaikuta asiaan. Kun komissio myöntää alennuksen tällaisen lieventävän olosuhteen vuoksi, sillä ei voi olla velvollisuutta tehdä puhtaasti matemaattista laskelmaa soveltamalla prosenttimäärää, joka on suoraan verrannollinen siihen määrään, jossa kukin yritys oli osallistunut kartellin yhteydessä pidettyihin kokouksiin. Kun nyt esillä olevan asian olosuhteet otetaan huomioon, 15 prosentin alennus, joka kantajalle myönnettiin sen myöhäisestä osallistumisesta Pohjoismaita koskeviin kokouksiin, on selvästi kohtuullinen.

125 Se seikka, että kantaja alkoi osallistua kyseiseen rikkomiseen kokousten aloittamisen jälkeen, ei kuitenkaan tarkoita, etteikö se olisi osallistunut kyseisen rikkomisen suunnitteluun tai järjestämiseen. Kuten komissio aivan oikein korostaa, kartellin toimintaa ei järjestetty ja vakiinnutettu yksinomaan ensimmäisissä kokouksissa.

126 Niin riidanalaisen päätöksen 139 perustelukappaleen e kohdasta kuin kantajan väitetiedoksiantoon antamasta vastauksestakin ilmenee, ettei se ollut puhtaasti passiivisessa tai seurailijan asemassa. Prahassa 8.9.1998 pidetyssä kokouksessa näet sovittiin Amannin pyynnöstä, että kantaja ottaisi yhteyttä Danfieldiin kannustaakseen tätä käyttämään vaikutusvaltaansa voimakkaasti alennettuja hintoja soveltavaan Heinkeyhtiöön, joka oli sen ainoa tuoja ja jakelija Saksassa ja Benelux-maissa. Kantaja myöntää, ettei se ollut avoimesti kieltäytynyt vastaamasta tähän pyyntöön, ja se perustelee tätä sillä, ettei sillä ollut varaa kieltäytyä, koska sen asema Coatsiin ja Amanniin

nähden oli heikko. Kantaja ei kuitenkaan voi puolustautua väittämällä Coatsin ja Amannin painostaneen sitä, koska kantaja saattoi ilman muuta ilmiantaa siihen kohdistuvan painostuksen toimivaltaisille viranomaisille ja tehdä komission asetukseen N:o 17 perustuvan kantelun.

127 Riidanalaisen päätöksen 139 perustelukappaleen b kohdassa komissio toteaa, että Prahassa 8.9.1998 pidetyssä kokouksessa kantaja oli ilmoittanut osallistujayrityksille, että se oli korottanut jakelijaansa soveltamiaan hintoja 6 prosentilla helmikuussa 1998. Kantaja ei kiistä tämän tiedon antamista. Se ei myöskään aseta kyseenalaiseksi komission riidanalaisen päätöksen 143 perustelukappaleessa esittämää toteamusta, jonka mukaan kantaja oli ensimmäinen, joka sovelsi 3,5 prosentin hinnankorotusta Tanskassa ja Ruotsissa.

128 On tärkeää täsmentää, että kysymyksellä siitä, ottiko kantaja tosiasiallisesti yhteyttä Danfieldiin tai korottiko se todellisuudessa hintojaan ja tekikö se näin ensimmäisenä, ei ole merkitystä nyt esillä olevassa asiassa, koska se, onko yrityksen asema passiivinen vai ei, on määritettävä vain sillä perusteella, miten se on menetellyt salaisissa kokouksissa.

129 Tässä suhteessa se, että yritys, jonka osallistuminen EY 81 artiklan 1 kohdan mukaiseen lainvastaiseen yhteistoimintaan on osoitettu, ei ole käyttäytynyt markkinoilla kilpailijoidensa kanssa sopimallaan tavalla, ei ole välttämättä seikka, joka olisi otettava huomioon. Yritys, joka kilpailijoidensa kanssa tekemästä yhteistoiminnasta huolimatta noudattaa sovitusta poikkeavaa politiikkaa, saattaa yksinkertaisesti yrittää käyttää kartellia hyödykseen (ks. vastaavasti edellä 49 kohdassa mainittu asia Union Pigments v. komissio, tuomion 130 kohta).

130 Tästä seuraa, että komissio on aivan oikein päätellyt, ettei kantajalla ollut perusteita vedota passiiviseen tai seurailijan asemaansa lieventävänä olosuhteena kyseisessä rikkomisessa.

131 Kaikki edellä lausuttu huomioon ottaen tämä kanneperuste on hylättävä.

Kanneperuste, jonka mukaan yhteistyötä on arvioitu väärin

Asianosaisten lausumat

132 Kantaja katsoo ensinnäkin, että se 20 prosentin alennus sakon määrästä, joka myönnettiin yhteistyötiedonannon D kohdan 2 alakohdan nojalla, on riittämätön suhteessa niihin seikkoihin, joihin se katsoo voivansa vedota ja jotka käyvät nimenomaisesti ilmi riidanalaisesta päätöksestä. Se väittää, ettei se ollut kiistänyt tosiseikkoja olemassaoloa, että se oli toimittanut todisteita, jotka olivat auttaneet komissiota toteamaan rikkomisen, että se oli ollut tärkeä tietolähde (usein jopa ainoa lähde), joka oli antanut tärkeitä tosiseikkoihin liittyviä tietoja, jotka oli otettu väitetiedoksiantoon, että se oli toimittanut useiden kokousten sisällöstä kertovia tietoja, kuten Zürichissä 9.9.1997 tehdyn sopimuksen olennaisen sisällön, ja että se oli ainoana toimittanut kilpailijoiltaan saamansa hinnastot ja näin toimittanut enemmän tietoja kuin siltä oli pyydetty sekä tärkeitä todisteita. Se oli toimittanut myös useita itselleen epäedullisia tietoja ja antanut jopa vuosittaiset kirjanpitoaineistonsa, täydellisen kulurakennelmansa ja sisäiset tariffinsa. Sen erittäin pitkälle menevä yhteistyö olisi näin ollen pitänyt palkita vähintään 40 prosentin suuruisella alennuksella.

133 Toiseksi kantaja katsoo, että suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on loukattu, koska se 20 prosentin alennus, joka sille myönnettiin yhteistyöstä tutkinnassa, on täysin riittämätön, kun sitä verrataan Amannille, Gütermannille ja Zwickylle myönnettyyn 15 prosentin alennukseen, semminkin kun komissio piti näiden kolmen yrityksen toimittamia tietoja hyödyttöminä.

134 Komissio väittää jo saaneensa suhteellisen paljon tietoja Coatsin tarkistusten ja yhteistyön ansiosta. Kantajan yhteistoiminta johtui suureksi osaksi sen velvollisuudesta esittää asiakirjat, joita siltä oli pyydetty pätevällä tietojensaantipyynnöllä. Lisäksi komissio katsoo, että tosiseikkojen kiistämättä jättäminen, joka otettiin huomioon sakkoa alennettaessa, oli lopultakin ollut suhteellisen rajallista, sillä kantaja oli vähätellyt omaa asemaansa. Kantaja ei ollut kiistänyt sitä, että alennuksen piti yhteistyötiedonannon D kohdan nojalla olla 10:n ja 50:n prosentin välillä, että 20 prosenttia sijoittui tähän haarukkaan ja että kun otettiin huomioon, että yhteistyö rajoittui pätevään tietojensaantipyyntöön annettuihin vastauksiin ja tosiseikkojen kiistämättä jättämiseen, 20 prosentin alennusta voitiin pitää normaalina.

135 Suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskeva väite ei ole perusteltu. Komission mukaan kantaja pyrkii kehittelyillään pikemminkin osoittamaan, että edellä mainituille kolmelle yritykselle myönnetty 15 prosentin alennus oli lainvastainen, vaikka kukaan ei voi edukseen vedota lainvastaisuuteen, joka hyödyttää jotakuta toista. Lopuksi se toteaa, että kantaja ei mene niin pitkälle, että se rinnastaisi yhteistyönsä Coatsin yhteistyöhön, mutta vaatii kuitenkin, että sille myönnetään sama alennus.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

136 Komissio on yhteistyötiedonannossa määritellyt ne edellytykset, joilla komission kanssa kartelleja koskevissa tutkimuksissa yhteistyössä olevat yritykset voidaan vapauttaa sakoista tai joilla niille muussa tapauksessa määrättävän sakon määrää voidaan alentaa (yhteistyötiedonannon A kohdan 3 alakohta).

137 Yhteistyötiedonannon D kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Jos yritys tarjoutuu yhteistyöhön ilman, että kaikki edellä B tai C kohdassa esitetyt edellytykset täyttyvät, yritykselle voidaan myöntää 10–50 prosenttia alennusta siihen sakkojen määrään, mikä sille olisi määrätty ilman yhteistyötä.

2. Näin voidaan menetellä erityisesti, jos:

– yritys toimittaa komissiolle ennen väitetiedoksiannon lähettämistä tietoja, asiakirjoja tai muita todisteita, jotka auttavat rikkomuksen todistamisessa

– saatuaan väitetiedoksiannon yritys ilmoittaa komissiolle, että se ei kiistä niiden seikkojen olemassaoloa, joihin komission esittämät syytökset perustuvat.”

138 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajan sakkoa on alennettu 20 prosentilla siitä sakon määrästä, joka sille yhteistyötiedonannon D kohdan perusteella olisi voitu määrätä.

139 Komissio toteaa arviointiaan perustellakseen riidanalaisen päätöksen 393 perustelukappaleessa seuraavaa:

”BST toimitti komissiolle todisteita, jotka huomattavasti auttoivat sitä rikkomisten osoittamisessa ja jotka mahdollistivat sen, että komissio saattoi näyttää ne helpommin toteen. BST mainitaan myös väitetiedoksiannossa merkittävänä lähteenä komission tekemille tosiseikkoja koskeville päätelmille. BST:n komission tietojensaantipyyntöön antaman vastauksen liite 14 on auttanut komissiota osoittamaan lukuisien kokousten sisällön, kuten 1990-luvun alun sopimusten olennaisen sisällön, Wienin kokouksen sisällön ja 9.9.1997 tehdyn Zürichin sopimuksen sisällön. BST toimitti ainoana komissiolle ne hinnastot, jotka se oli saanut tehdessään sopimukset kilpailijoidensa kanssa. BST ei 23.4.2003 päivätyssä kirjeessään tyytynyt antamaan tosiseikkoja koskevia tietoja, vaan sen 4.3 kohdassa, ’Epävirallisissa kokouksissa käytyjen keskustelujen sisältö’, se on tosiasiallisesti antanut komissiolle tärkeitä todisteita.”

140 Komissio totesi myös, että kantaja ilmoitti sille väitetiedoksiannon saatuaan, ettei se kiistänyt niiden tosiseikkojen olemassaoloa, joihin komission esittämät syytökset perustuivat (riidanalaisen päätöksen 392 perustelukappale).

141 On myös syytä todeta, että Amann, Gütermann ja Zwicky saivat 15 prosentin alennuksen niille määrätyn sakon määrästä. Riidanalaisen päätöksen 395 ja 396 perustelukappaleessa komissio perustelee tätä alennusta kahdella syyllä. Nämä kolme yritystä olivat yhtäältä antaneet tietoja, asiakirjoja ja muita todisteita, jotka olivat aineellisesti myötävaikuttaneet rikkomisen olemassaolon toteamiseen, mutta komissio korostaa kuitenkin samalla, että näiden yritysten toimittamia tietoja ei voitu pitää hyödyllisinä verrattaessa niitä kantajan toimittamiin tietoihin. Toisaalta ne eivät olleet aineellisesti kiistäneet niitä seikkoja, joihin komissio perusti väitteensä.

142 Kun lisäksi kyse on kartellin jäsenten tekemän yhteistyön arvioinnista, ainoastaan komission tekemä ilmeinen arviointivirhe voi olla arvostelun kohteena, koska komissiolla on laaja harkintavalta, kun se arvioi yrityksen yhteistyön laatua ja hyödyllisyyttä

muun muassa suhteessa muiden yritysten myötävaikutukseen asian selvittämisessä (asia C-328/05 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 10.5.2007, Kok., s. I-3921, 88 kohta). Komissio ei kyseisessä arvioinnissa kuitenkaan saa olla noudattamatta yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

143 Tämän oikeuskäytännön valossa on siis tarkistettava, saattoiko komissio yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukkaamatta ja harkintavaltaansa ylittämättä myöntää kantajalle 20 prosentin alennuksen sakosta sen yhteistyön perusteella.

144 Ensinnäkin on tärkeää korostaa, että komission riidanalaisen päätöksen 393 perustelukappaleessa esittämät lausumat eivät anna aihetta minkäänlaiseen sekaannukseen sen suhteen, että kantaja toimi erittäin laajassa yhteistyössä hallinnollisen menettelyn aikana. Tämä yhteistyö auttoi ”huomattavasti” komissiota toteamaan rikkomiset. Komissio myöntää selvästi, että kantaja oli ”tärkeä” lähde niille tosiseikkoja koskeville päätelmille, joihin se päätyi, ja että se oli ollut ”ainoa”, joka toimitti kokouksissa vaihdettuja hinnastoja. Tällaiset asiakirjat ovat olennaisen tärkeitä tässä asiassa tarkoitetun kaltaisen rikkomisen, johon kuuluu keskeisesti arkaluonteisten tietojen vaihtaminen hinnastoista ja/tai yksittäisiltä asiakkailta veloitetuista hinnoista ja hinnankorotuksista ja/tai tavoitehinnoista sopiminen, olemassaoloa todettaessa. Lopuksi komissio korostaa sitä, ettei kantaja ”tyytynyt” toimittamaan tosiseikkoja koskevia tietoja vaan se toimitti myös ”tärkeitä todisteita”.

145 Komission selitykset, joilla pyritään kaventamaan kantajan yhteistyön, sellaisena kuin se kuvataan riidanalaisessa päätöksessä, laajuutta, eivät vakuuta. Peruste, jonka mukaan komissio oli jo saanut suhteellisen paljon tietoja Coatsin yhteistyön ja tarkistusten vuoksi, ei kuitenkaan voi yksin vähentää kantajan aseman merkitystä hallinnollisen menettelyn aikana. Jos oletettaisiin, että – kuten komissio väittää – Coats olisi jo ilmoittanut komissiolle useista kantajan mainitsemista kokouksista, riidanalaisen päätöksen 131, 133, 135, 137, 139 ja 146 perustelukappaleesta ilmenee, että

kantaja mainitaan usein näitä kokouksia koskevien tietojen lähteenä tai jopa ainoana lähteenä.

146 Komissio yrittää tässä suhteessa kirjelmissään vähätellä myös kantajan yhteistyötä tutkinnassa väittämällä, että useat hinnastoihin tehdyt viittaukset antavat vaikutelman siitä, että se viittaisi usein kantajan asiakirjoihin. Nämä useat viittaukset kantajan toimittamaan liitteeseen 14 ja tämän nimenomainen mainitseminen riidanalaisen päätöksen 393 perustelukappaleessa osoittavat päinvastoin, että komissio piti näitä todisteita tärkeinä. Kuten edellä 144 kohdassa on todettu, näiden todisteiden tärkeys on sitäkin selvempää sen vuoksi, että rikkominen tapahtui hintakartellina.

147 Komission väite, jonka mukaan kantajan yhteistyö johtui suurimmaksi osaksi sen velvollisuudesta esittää siltä pätevässä tietojensaantipyynnössä vaaditut asiakirjat, on sekin hylättävä. On syytä muistuttaa, että sellainen tutkimuksessa tehty yhteistyö, joka ei ylitä sitä, mikä perustuu asetuksen N:o 17 11 artiklan 4 ja 5 kohdan nojalla yrityksille kuuluviin velvollisuuksiin, ei oikeuta sakon määrän alentamiseen (ks. vastaavasti asia T-12/89, Solvay v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok., s. II-907, 341 ja 342 kohta). Tällainen alennus on sitä vastoin oikeutettu silloin, kun yritys on toimittanut tietoja, jotka selvästi ylittävät sen, mitä komissio voi vaatia asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla (ks. vastaavasti asia T-308/94, Cascades v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok., s. II-925, 260 ja 262 kohta ja asia T-230/00, Daesang ja Sewon Europe v. komissio, tuomio 9.7.2003, Kok., s. II-2733, 137 kohta). Komissio on nyt käsiteltävässä asiassa nimenomaisesti myöntänyt, ettei kantaja ollut tyytynyt antamaan vain tosiseikkoja koskevia tietoja vaan että se oli tosiasiallisesti antanut tärkeitä todisteita rikkomisesta.

148 Toiseksi komissio muistuttaa, ettei kantaja ollut kiistänyt niiden tosiseikkojen paikkansapitävyyttä, joihin komissio perusti syytöksensä.

149 Kolmanneksi on todettava, että Amannin, Gütermannin ja Zwickyn yhteistyötä on pidetty hyödyttömänä verrattuna kantajan yhteistyöhön. Nämä kolme yritystä eivät myöskään olleet ”aineellisesti” kiistäneet tosiseikkoja.

150 On todettava, että kun kantajan lisäponnistelut otetaan huomioon, sitä on palkittu vain 5 prosenttia suuremmalla alennuksella kuin Amannia, Gütermannia ja Zwickyä, vaikka nämä eivät olleet ponnistelleet tällä tavoin hallinnollisen menettelyn aikana. Tämä ero kantajalle myönnetyn sakon alennuksen ja edellä mainituille kolmelle yritykselle myönnetyn sakon alennuksen välillä on kohtuuttoman pieni.

151 Kaikista näistä syistä on todettava, että kantajalle sen yhteisötyön vuoksi myönnetty 20 prosentin alennus on riittämätön ja että komissio on näin ollen tehnyt ilmeisen arviointivirheen.

152 Tästä seuraa, että yhteistyön väärää arviointia koskeva kanneperuste on hyväksyttävä.

153 Näissä olosuhteissa unionin yleisen tuomioistuimen on vahvistettava alennuksen asianmukainen suuruus. Unionin yleisellä tuomioistuimella on asetuksen N:o 1/2003 31 artiklan nojalla EY 229 artiklassa tarkoitettu täysi harkintavalta tutkiessaan kanteet päätöksistä, joilla komissio on määrännyt sakon, ja se voi poistaa sakon taikka alentaa tai korottaa sitä. Unionin yleinen tuomioistuin käyttää täyttä harkintavaltaansa ja katsoo, että kantajalle on myönnettävä sen yhteistyön perusteella 10 prosentin lisäalennus sille jo myönnetyn 20 prosentin lisäksi. Näin sakon määrään on syytä soveltaa 30 prosentin alennusta sen kattosäännön soveltamisen jälkeen, jonka mukaan sakko voi olla enintään 10 prosenttia liikevaihdosta eli 1,224 miljoonaa euroa, minkä vuoksi määrättävän lopullisen sakon määräksi vahvistetaan 856 800 euroa.

3. *Vahingonkorvausvaatimus*

Asianosaisten lausumat

154 Kantaja toteaa, että komissio oli vahingossa paljastanut sisäiset hinnastot, jotka kantaja oli sille lähettänyt teollisuuslangan kartellia Benelux-maissa ja Pohjoismaissa koskevan tutkinnan yhteydessä. Kantaja katsoo, että tämä voi aiheuttaa Euroopan unionin sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun, koska seuraavat kolme välttämätöntä edellytystä täyttyvät.

155 Kantajan mukaan ensimmäinen vastuun syntymisedellytyksistä, toisin sanoen sopimussuhteen ulkopuolisen virheen olemassaolo, täyttyy. Tämä edellytys tarkoittaa, että oikeussääntöä, jolla annetaan yksityisille oikeuksia, on ollut rikottava riittävän ilmeisellä tavalla, kuten tässä asiassa.

156 Ensinnäkin säännöllä, jonka rikkomiseen vedotaan eli EY 287 artiklassa määrätyllä ja asetuksen N:o 1/2003 28 artiklassa säädetyllä luottamuksellisuutta koskevalla velvollisuudella sekä luottamuksensuojan periaatteella annetaan yksityisille oikeuksia.

157 Toiseksi kantaja väittää, että tämän oikeussäännön tällainen rikkominen on sellaisenaan riittävän ilmeinen. Tämä sääntö on niin kiistämätön ja velvoittava, että se jättää kyseiselle toimielimelle vain hyvin rajoitetun aseman, jopa ei ollenkaan harkintavaltaa.

158 Kantaja tarkastelee varmuuden vuoksi konkreettisesti virhettä osoittaakseen, että se on ”ilmeinen”. Se toteaa ensiksi, että liikesalaisuuksia, joilla ei ollut mitään yhteyttä rikkomiseen (toisin sanoen Irlantia, Espanjaa, Italiaa ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tariffit vuosilta 2002 ja 2003) tai joilla ei ollut merkitystä sen kannalta katsoen (toisin sanoen Alankomaita ja Ruotsia koskevat tariffit, vuosia 2000 ja 2001 kuitenkaan lukuun ottamatta), paljastettiin. Toiseksi kantaja katsoo, että komissio ei voi järkevästi ottaen väittää, ettei se tiennyt tai ettei sen olisi pitänyt tietää, että kyse oli erittäin herkistä ja luottamuksellisista hintatiedoista. Kantaja viittaa tässä suhteessa komission tiedonantoon, joka koskee oikeutta tutustua komission asiakirja-aineistoon koskeviin sääntöihin EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan, ETA-sopimuksen 53, 54 ja 57 artiklan ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 soveltamistapauksissa annetun komission tiedonannon (EUVL 2005, C 325, s. 7) 18 kohtaan. Kantaja katsoo 18.4.2004 päivätyssä kirjeessään selvästi ilmoittaneensa, että kyseiset tiedot ovat luottamuksellisia, minkä komissio sitä paitsi oli itsekin 15.1.2004 päivätyssä kirjeessään vahvistanut. Kolmanneksi komissio ei ollut ryhtynyt mihinkään toimiin kantajalle aiheuttamansa vahingon rajoittamiseksi.

159 Kantaja vetoaa myös siihen, että paljastetut hinnastot koskivat myös muita maita, joista kyseisiä markkinoita koskevissa kokouksissa ei ollut kyse, ja vuosia 2002 ja 2003, ja että kyseiset hinnastot ovat paljon yksityiskohtaisempia ja laajempia. Kantaja kiistää komission perustelun, jonka mukaan nämä hinnastot eivät voineet olla luottamuksellisia. Kantaja ei nimittäin koskaan olisi suostunut ilmoittamaan täydellistä ja yksityiskohtaista tariffirakennettaan kilpailijoilleen, vaikka sitä olisi pyydetty siltä. Lisäksi komission olettamalla, jonka mukaan komissio olisi voinut saada kuulemismenettelystä vastaavalta neuvonantajalta velvoittavan päätöksen, ei ole merkitystä, koska on osoitettu, että komissio ei ollut noudattanut ”Akzo”-menettelyä ja ettei sen oikeuksia ja intressejä ollut tästä syystä mitenkään otettu huomioon.

160 Vahingostaan kantaja väittää, että se muodostuu yhtäältä saamatta jääneestä voitosta, toisin sanoen niiden tulojen, jotka se olisi saanut, jollei sen hintatariffeja olisi paljastettu, ja sen tosiasiallisesti saamien tulojen välisestä erotuksesta, ja toisaalta niistä rakenteellisista kuluista, jotka olivat sidoksissa tulojen menetyksestä aiheutuneen liikevaihdon alenemisen korvaamiseen. Se korostaa, että sen vahinko ei ole vielä kokonaisuudessaan syntynyt, ja että vain osa tästä vahingosta voidaan tällä hetkellä esittää

numeroin, ja kyseinen vahinko johtuu siitä, että kantaja menetti pääasiakkaansa, VF Europen.

161 Kantajan mukaan komission tekemän virheen ja kantajan pääasiakkaan menettämisen välinen syy-yhteys on sekin näytetty toteen. American & Efird oli nimittäin saanut tiedon (suoraan ja tytäryhtiönsä Bieze Storkin kautta) kantajan hintarakenteesta, ja näin se oli voinut tehdä VF Europelle kantajan tarjouksia alhaisemmat tarjoukset. VF Europe oli vahvistanut, ettei se ollut koskaan toimittanut kantajan tarjouksia muille lankavalmistajille, kuten American & Efirdille.

162 Komissio vaatii tämän vaatimuskohdan hylkäämistä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

163 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että EY 288 artiklan toisen kohdan mukaan yhteisö on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa elintensä lainvastaisesta menettelystä ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielimen moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on todella syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia 26/81, Oleifici Mediterranei v. ETY, tuomio 29.9.1982, Kok., s. 3057, 16 kohta ja asia T-383/00, Beamglow v. parlamentti ym., tuomio 14.12.2005, Kok., s. II-5459, 95 kohta).

164 Jos yksikin näistä kolmesta sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisen edellytyksestä jää täyttymättä, korvausvaatimukset on hylättävä, eikä kahta muuta edellytystä ole tarpeen tutkia (asia C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994, Kok., s. I-4199, 81 kohta ja asia T-170/00, Förde-Reederei v. neuvosto ja komissio, tuomio 20.2.2002, Kok., s. II-515, 37 kohta), eikä yhteisön

tuomioistuinten tarvitse myöskään noudattaa tiettyä käsittelyjärjestystä (ks. vastaavasti asia C-257/98 P, Lucaccioni v. komissio, tuomio 9.9.1999, Kok., s. I-5251, 13 kohta).

165 Tässä suhteessa on ensinnäkin vahinkoa koskevan edellytyksen osalta korostettava, että vahingon on oltava todellinen ja varma (asia T-99/98, Hameico Stuttgart ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 2.7.2003, Kok., s. II-2195, 67 kohta) sekä arvioitavissa (asia T-108/94, Candiotte v. neuvosto, tuomio 16.1.1996, Kok., s. II-87, 54 kohta). Täysin hypoteettinen ja määrittelemätön vahinko sen sijaan ei anna oikeutta vahingonkorvaukseen (ks. vastaavasti asia T-267/94, Oleifici Italiani v. komissio, tuomio 11.7.1997, Kok., s. II-1239, 72 ja 73 kohta).

166 Syy-yhteyttä koskevan edellytyksen osalta on korostettava, että yhteisön voidaan katsoa olevan vastuussa ainoastaan vahingosta, joka johtuu riittävän suoraan asianomaisen toimielimen sääntöjenvastaisesta toiminnasta (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Dumortier ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok., s. 3091, 21 kohta; asia T-333/01, Meyer v. komissio, tuomio 13.2.2003, Kok., s. II-117, 32 kohta ja yhdistetyt asiat T-3/00 ja T-337/04, Pitsiorlas v. neuvosto ja EKP, tuomio 27.11.2007, Kok., s. II-4779, 292 kohta). Kantajan on näytettävä toteen kyseisen toimielimen tekemän virheen ja esitetyn vahingon välinen varma ja välitön yhteys (ks. vastaavasti asia 253/84, GAEC de la Ségaude v. neuvosto, tuomio 15.1.1987, Kok., s. 123, 20 kohta; yhdistetyt asiat C-363/88 ja C-364/88, Finsider ym. v. komissio, tuomio 30.1.1992, Kok., s. I-359, 25 kohta ja asia T-149/96, Coldiretti ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 30.9.1998, Kok., s. II-3841, 101 kohta).

167 Sen asianosaisen tehtävänä, joka vetoaa yhteisön vastuuseen, on esittää todisteet sen vahingon olemassaolosta tai laajuudesta, johon se vetoaa, ja näyttää toteen riittävän välitön syy-yhteys kyseessä olevan toimielimen moititun toiminnan ja esitetyn vahingon välillä (edellä 166 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Dumortier ym. v. neuvosto, tuomion 21 kohta ja asia T-178/98, Fresh Marine v. komissio, tuomio 24.10.2000, Kok., s. II-3331, 118 kohta).

168 Tässä suhteessa on todettava, että kun kyse on saamatta jääneen tulon arvon, ja siis välttämättä hypoteettisten liiketoimien arvon, määrittämisestä, kantajan saattaa olla vaikeaa ja jopa mahdotonta tarkasti arvioida vahinkoa, jonka se väittää kärsineensä. Tällaisissa tapauksissa tuomioistuin voi tyytyä keskimääräisiin tilastollisiin arvoihin perustuviin arvioihin (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 27.1.2000, Kok., s. I-203, 63–65 kohta). Tämä ei kuitenkaan vapauta kantajaa kaikesta vahinkoa koskevasta näyttövelvollisuudesta. Vaikka saamatta jääneen tulon arvo välttämättä onkin hypoteettinen tieto, joka on arvioitava, jos sitä ei voida tarkasti laskea, asianosaisen, joka vetoaa niihin tietoihin, johon tämä arvio perustuu, voi – ja sen pitää kaikin mahdollisin tavoin – kuitenkin aina todistaa ne (asia T-186/05, SELEX Sistemi Integrati v. komissio, tuomio 29.8.2007, 27 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

169 Tämän oikeuskäytännön valossa on tutkittava, voiko yhteisön sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu syntyä sen vuoksi, että muut kantajan hinnastot kuin ne, joiden osalta se oli luopunut luottamuksellisuudesta, oli vahingossa paljastettu.

170 Heti aluksi on syytä todeta, että ainakin yksi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntyedellytyksistä ei täyty tässä asiassa.

171 Kantajan vahingosta on syytä todeta, että sen mukaan tämä vahinko ei muodostu yksinomaan siitä, että sen tulot vähenivät selvästi sen menetettyä pääasiakkaansa, vaan se muodostuu myös muista tulojen menetyksistä, joita se väittää itselleen aiheutuvan joka päivä, ja tulojen menetyksestä seuraavan liikevaihdon alentumisen korvaamiseen liittyvistä rakenteellisista kuluista.

172 Kantaja ei esitä ”muista tulojen menetyksistä” ja rakenteellisista kuluista sellaista näyttöä, jonka nojalla olisi mahdollista päättää, ovatko nämä vahingon osatekijät todellisia ja varmoja.

173 Kantajan tässä suhteessa esittämä ainoa asiakirja on taulukko, joka osoittaa sen liikevaihdon huomattavan laskun toukokuun 2003 ja tammikuun 2004 välisenä aikana, eli ennen luottamukselliseksi oletettujen tietojen paljastamista. Jos vahinkoa on syntynyt, tämän ajanjakson aikana tapahtunut tulojen menetys ei voi missään tapauksessa kuulua siihen.

174 Pääasiakkaan menetyksestä seuranneesta tulojen vähentymisestä on ensinnäkin syytä todeta, että viimeksi mainitun ja kantajan erään kilpailijan välillä tehty sopimus tehtiin vain kahdeksi vuodeksi, eli vuosiksi 2005 ja 2006. Mikään ei näin ollen estänyt kantajaa vuodesta 2007 lähtien hankkimasta takaisin tätä menettämäänsä asiakasta. Vahingon ei näin ollen missään tapauksessa voida vuosien 2005 ja 2006 jälkeen katsoa olevan todellinen ja varma.

175 Toiseksi ne todisteet, jotka kantaja on esittänyt osoittaakseen, että vahinko on todella syntynyt, ovat epäselviä. Kannekirjelmässä esitetty taulukko, jolla pyritään osoittamaan kantajan pääasiakkaan menetyksestä seuranneen bruttomarginaalin pienentyminen, sisältää tietoja, joiden todenperäisyyttä ei ole osoitettu millään asiakirjoilla. Tässä taulukossa olevia tietoja on lisäksi vaikeaa tulkita.

176 Tämän pidemmälle ei kuitenkaan pidä mennä sen tutkimisessa, näyttääkö tämä kantajan esittämä todiste oikeudellisesti riittävällä tavalla toteen sen asiakkaan menetyksestä aiheutuneen vahingon osan, ja heti nyt on tutkittava kysymys virheen ja tämän väitetyn vahingon välisestä syy-yhteydestä. Vaikka VF Europen menetyksestä vuosiksi 2005 ja 2006 aiheutunut vahinko oletettaisiinkin toteennäytetyksi, ei ole selvää, että tämän tapahtuman ja komission virheen välistä syy-yhteyttä koskeva edellytys täyttyisi.

177 Se, että kantaja menetti pääasiallisen asiakkaansa, voidaan nimittäin täysin selittää VF Corporation USA:n tekemällä päätöksellä keskittää ostopäätöksensä. Lisäksi on syytä todeta, että kantaja itsekin korostaa 2.3.2005, eli hinnastojen paljastumisen jälkeen,

komissiolle osoittamassaan kirjeessä, ettei sen toimituksista ja tilausten jakautumisesta päätä enää VF Europe vaan VF Corporation USA. Se lisää, että sen pääasiakkaan toimitukset on vast'edes uskottu kokonaisuudessaan angloamerikkalaisille yrityksille.

178 Tässä samassa kirjeessä oleva kantajan toteamus, jonka mukaan se oli omasta aloitteestaan ehdottanut pääasiakkaalleen vuoden 2004 lopulla hintojen alentamista 10 prosentilla tammikuusta 2005 lähtien, on omiaan vahvistamaan sen, etteivät komission moitittu menettely ja kyseisen asiakkaan menetys olleet syy-yhteydessä toisiinsa. Kuten komissio aivan oikein korostaa, jos kilpailija olisi halunnut tarjota kantajan aikaisemmat hinnat alittavia hintoja, viimeksi mainitun tarjous olisi jäänyt selvästi alhaisemmaksi. Kantajan pääasiakkaan menetyksen todellisena syynä ei siis voi olla se, että kantajan hinnat mahdollisesti olivat kilpailijoiden tiedossa.

179 Tästä seuraa, että syy-yhteyttä koskeva edellytys ei täyty.

180 Kun otetaan huomioon nämä toteamukset, kaikki vahingonkorvausvaatimukset on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

181 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

182 Koska kanne on osittain hyväksytty, asian olosuhteita arvioidaan oikein päätettäessä, että kantajan on vastattava 90 prosentista omia oikeudenkäyntikulujaan ja että sen on korvattava 90 prosenttia komission kuluista ja että komission on vastattava 10 prosentista omia oikeudenkäyntikulujaan ja korvattava 10 prosenttia kantajan kuluista.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Belgian Sewing Thread (BST) NV:lle [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/38.337 – PO/Lanka) 14.9.2005 tehdyn komission päätöksen K(2005) 3452 2 artiklassa määrätyn sakon määräksi vahvistetaan 856 800 euroa.

2) Muilta osin kumoamisvaatimus hylätään.

3) Vahingonkorvausvaatimus hylätään.

4) BST:n on vastattava 90 prosentista omia oikeudenkäyntikulujaan, ja sen on korvattava 90 prosenttia komission kuluista, ja Euroopan komission on vastattava 10 prosentista omia oikeudenkäyntikulujaan ja korvattava 10 prosenttia BST:n kuluista.

Vilaras Prek Ciucă

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä huhtikuuta 2010.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asian tausta ..... II - 1386

1. Oikeudenkäynnin kohde ..... II - 1386

2. Hallinnollinen menettely ..... II - 1387

3. Riidanalainen päätös ..... II - 1388

Relevanttien markkinoiden määritteleminen ..... II - 1388

Relevanttien markkinoiden koko ja rakenne ..... II - 1389

Kilpailusääntöjä rikkovan toiminnan kuvaus ..... II - 1389

Riidanalaisen päätöksen päätösosa ..... II - 1390

4. Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 1391

Oikeudellinen arviointi ..... II - 1393

1. Vaatimus, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 1 artikla on kumottava kantajaa koskevilta osiltaan ..... II - 1393

Alustavat toteamukset ..... II - 1393

Asianosaisten lausumat ..... II - 1394

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1394

2. Vaatimus, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 2 artikla on kumottava kantajaa koskevilta osiltaan tai, toissijaisesti, sakon määrää on alennettava ..... II - 1398

Peruste, jonka mukaan rikkomista on virheellisesti pidetty ”erittäin vakavana” ..... II - 1398

Asianosaisten lausumat ..... II - 1398

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1399

Peruste, jonka mukaan sakon perusmäärän laskentapohja ja sakon määrä on vahvistettu väärin ja jonka mukaan kantaja on virheellisesti luokiteltu toiseen ryhmään .. II - 1401

Asianosaisten lausumat ..... II - 1401

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1404

– Väite, jonka mukaan relevanttien markkinoiden pienuutta ei ole otettu huomioon ..... II - 1404

– Väite, jonka mukaan kantajan tosiasiallinen taloudellinen kyky aiheuttaa vahinkoa kilpailulle on arvioitu väärin ..... II - 1407

– Väite, jonka mukaan suhteellisuusperiaatetta on loukattu siten, että on sovellettu sellaista sakon perusmäärän laskentapohjaa, joka on selvästi suurempi kuin asianomaisiin muihin yrityksiin sovelletut laskentapohjat ..... II - 1413

– Väite, jonka mukaan laskentapohja on vahvistettu suhteettoman suureksi kantajan epävarmaan taloudelliseen tilanteeseen nähden ..... II - 1415

Peruste, jonka mukaan lieventäviä olosuhteita on arvioitu väärin ..... II - 1416

Asianosaisten lausumat ..... II - 1416

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1418

Kanneperuste, jonka mukaan yhteistyötä on arvioitu väärin ..... II - 1425

Asianosaisten lausumat ..... II - 1425

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1426

3. Vahingonkorvausvaatimus ..... II - 1432

Asianosaisten lausumat ..... II - 1432

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 1434

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 1438